

Світ дитячих бібліотек

Українська асоціація
працівників бібліотек для дітей

№ 2 (48)
2013

Національна бібліотека України
для дітей

Щоквартальний науково-методичний журнал

У номері:

Слово головною редактора

А. Кобзаренко

Сучасний бібліотекар — кваліфікація, високий професіоналізм,
відчуття нового 2

Кращі з кращих

О. Шарабура

Добробуту і процвітання, Дніпропетровщино моя! 4

Фоторепортаж «Дитячі бібліотеки Дніпропетровщини» 7

О. Прокопович-Ткаченко

Бібліотечні послуги для дітей: потреби громади — орієнтир для розвитку 9

В. Климець

Формування бібліотечного фонду: стан і проблеми сьогодні 10

Л. Тараненко

Бібліографічні видання — путівник у морі інформації 11

Т. Монська

Бібліотека і TV: деякі аспекти співпраці 13

Т. Желізняк

Прекрасний світ любові і добра 14

Т. Федусь

Живіть з прекрасним у душі 16

В. Панченко

Наші діти — наше майбутнє: психологічна служба в дитячій бібліотеці 18

І. Табакова

Дитячі бібліотеки Дніпродзержинська 19

Відкриття. Нововведення. Досвід

Г. Гудзима

«Книга + читацьке об'єднання — успішний тандем
у вихованні юного читача та популяризації читання» 21

К. Ляхівненко

Віртуальне спілкування між бібліотеками 24

**Фоторепортаж «Міжнародний день захисту дітей святкують читачі
Національної бібліотеки України для дітей»** 25

Новини з регіонів

Л. Сташко

«Бібліодайджест» про великі справи маленьких бібліотек 27

Т. Ключ

Шлях до успіху сьогодні пролягає через бібліотеку! 28

О. Гунько

Телеміст для юних лідерів, або ще раз про скайп-спілкування у бібліотеці 29

О. Розміровська

Перемагай з книгою! 30

Щоб пам'ятали

Пам'яті колеги 31

Наші ювіляри

Людина і Бібліотекар з великої літери! 32

Бажаємо процвітання! 32

Сучасний бібліотекар – кваліфікація, високий професіоналізм, відчуття нового

Складовою частиною діяльності Національної бібліотеки України для дітей (далі — Бібліотека) як науково-методичного центру завжди була і залишається робота з підвищення рівня кваліфікації бібліотечних працівників, їхньої безперервної освіти. Вона спрямована на реалізацію таких взаємопов'язаних завдань: постійне поглиблення фахової підготовки різних категорій бібліотечних спеціалістів і доведення її до ступеня професійної майстерності та розширення загальнокультурного світогляду. З цією метою бібліотека використовує різні форми роботи: стажування, семінари, практикуми, майстер-класи, науково-практичні конференції, тренінги, виробничі навчання та інші. З дня свого заснування Бібліотека стала базою стажувань для новопризначених провідних спеціалістів обласних бібліотек для дітей (директор, заступник директора, завідувачі відділу). Варто відмітити, що і на сьогодні така практика залишається досить ефективним засобом системи підвищення кваліфікації. Велике значення для підвищення рівня цієї роботи мало створення Республіканського інституту підвищення кваліфікації працівників культури (1970 р.). За цей час двічі змінився статус інституту — від Державної

академії керівних кадрів культури і мистецтв (1998 р.) до Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (2010 р.), у структурі якої діє Інститут післядипломної освіти (далі — Інститут). Та незмінно залишається наша співпраця — Бібліотека визначає відповідні категорії працівників бібліотек для дітей з метою підвищення їхньої кваліфікації, подає пропозиції до навчального плану Інституту, а провідні спеціалісти Бібліотеки виступають перед слухачами Інституту з лекціями, консультаціями з широкого кола питань бібліотечного обслуговування користувачів-дітей. Щорічно в Інституті підвищують свій фаховий рівень до ста бібліотечних працівників дитячих бібліотек — це заступники директорів обласних бібліотек для дітей; директори, заступники директорів централізованих бібліотечних систем для дітей; завідувачі відділу обласних дитячих бібліотек, а також представники районних(міських) бібліотек для дітей.

Упродовж 1991–2004 рр. Бібліотекою спільно з Інститутом проводилися очно-заочні виїзні проблемні навчання, як правило, на базі дитячих бібліотек. Сьогодні така практика збережена щодо професійних зібрань директорів обласних бібліотек для дітей, які з 2005 року проходять у форматі всеукраїнських науково-практичних конференцій. Вони сприяють об'єднанню наших зусиль у розробці актуальних питань бібліотечного обслуговування дитячого населення, підбитті підсумків роботи за рік, обговоренні кращого досвіду та визначенні перспектив розвитку на майбутнє. Про все це та про корпоративні проекти, формування інформаційної культури користувачів-дітей, можливості і специфіку роботи з підлітками у бібліотеках для дітей, методичну діяльність та соціологічні служби обласних бібліотек для дітей буде йти мова на щогорічній науково-практичній конференції директорів обласних бібліотек для дітей «Дитяча бібліотека у новому вимірі: професійні цінності та інновації», що проходитиме у вересні на базі центральної дитячої бібліотеки ім. А.П. Гайдара м. Севастополя.

Слід зазначити, що урізноманітнілася тематика занять у системі підвищення кваліфікації, які проводять обласні методичні центри, значно розширилося коло форм навчання, збагатився їхній зміст — це ділові, рольові ігри, конкурси професійної майстерності, майстер-класи тощо. Школи керівника, методиста, завідувача-початківця, молодого бібліотекаря активно діють у Чернігівській, Донецькій, Рівненській, Сумській, Львівській, Херсонській, Дніпропетровській областях. Позитивним моментом у цій роботі є залучення фахівців професій, що мають відношення до проблем виховання дітей. Зокрема, участь у семінарі-тренінгу «Бібліотерапевтичні студії» для працівників читальних залів районних (міських) бібліотек для дітей Львівської області взяли психологи, арт-терапевти, бібліотерапевти, які провели свої майстер-класи, продемонструвавши бібліотекарям цікаві форми роботи для комфортного і безпечного перебування дітей у бібліотеці. Бібліозустріч «Творчі удачі 2011: досягнуте як імпульс для розвитку» провела центральна дитяча бібліотека ім. А.П. Гайдара м. Севастополя за результатами роботи за рік. На цій зустрічі також були присутні колеги із центральної міської бібліотеки ім. Л. Толстого та шкільні бібліотекарі міста. Фахівці цих закладів обмінялися досвідом роботи з широкого спектру питань бібліотечного обслуговування дітей та дорослих.

З 2010 року з ініціативи Херсонської обласної бібліотеки проводиться Південноукраїнський міжрегіональний ярмарок бібліотечних інновацій, участь у якому беруть працівники дитячих та шкільних бібліо-

тек Криму, Миколаївської та Херсонської областей. Під час проведення ярмарку відбуваються пленарні засідання, «продаж-купівля» інноваційних ідей із зобов'язанням реалізувати їх у подальшій роботі. Цього року на ярмарку заплановано також роботу секцій дитячих та шкільних бібліотек.

Клуб бібліотекарів «Бібліотечна вітальня» діє у Сумській обласній дитячій бібліотеці ім. М.О. Островського. Щороку тут проходить вісімнадцять засідань, тематика і форми яких визначаються за результатами роботи бібліотеки, поточних проблемних питань та опитувань бібліотекарів — це презентації нових авторів, нових книг, обговорення статей із професійних періодичних видань, проведення тренінгових занять з удосконалення теоретичних знань та практичних навичок з різних аспектів бібліотечної справи.

Використання інформаційних технологій, вивчення та упровадження вітчизняного і міжнародного бібліотечного досвіду в практику роботи, участь і перемоги у міжнародних проектах — ці та багато інших питань також є складовими системи підвищення кваліфікації і можуть бути предметом окремого обговорення. Адже основною особливістю бібліотечної професії є її багатофункціональність, тому сучасний бібліотекар повинен постійно удосконалювати свої професійні і загальнокультурні знання.

Анастасія Кобзаренко

Анастасія Кобзаренко

Всеукраїнська науково-практична конференція «Дитячі бібліотеки як культурно-інформаційні центри у процесі формування особистості дитини», м. Кіровоград, вересень, 2012 р.

Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотеки для дітей: нове бачення, нові орієнтири та соціальне партнерство», м. Хмельницький, вересень, 2011 р.

Всеукраїнська науково-практична конференція «Дитяче читання як феномен культурної спадщини», м. Одеса, вересень, 2010 р.

Учасники проблемно-цільового навчання «Сучасний стан та функціонування бібліотек для дітей: правові аспекти», НБУ для дітей, квітень, 2012 р.

Всеукраїнська науково-практична конференція «Дитячі бібліотеки: співзвучність сучасному, відкритість майбутньому», м. Херсон, вересень, 2009 р.

Виїзне навчання заступників директорів ОДБ та ЦБС для дітей у Інституті післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, квітень, 2012 р.

Виїзне навчання завідуючих відділами учнів 5-9 кл. ОДБ та ЦБС для дітей в Американській бібліотеці НАУКМА, квітень, 2013 р.

Добробуту і процвітання, Дніпропетровщино моя!

В ювілейний для Дніпропетровщини рік обласна бібліотека для дітей гуртувала навколо книгозбірні найменших жителів міста та області своїми змістовними масовими заходами: зу-

стрічками з цікавими людьми, презентаціями книг дніпропетровських письменників, літературними вечорами, краєзнавчими конкурсами тощо.

Наша бібліотека, яка знаходиться по вулиці Ворошилова, 9, має свою незвичайну історію: будинок, де ми працюємо, побудований наприкінці XIX ст., і, судячи з його зовнішнього оздоблення, був багатим міським особняком, до речі, сьогодні це єдиний в місті приклад раннього романтичного модерну «мавританської» стилізації. Його перші господарі невідомі, а з 1910 р. будинок належав дворянці Анастасії Харченко, яка віддала його у посаг дочці — Надії Гаврилівні, що вийшла заміж за дворянина Івана Івановича Галича. Для облаштування внутрішнього інтер'єру молоді господарі, не пошкодувавши грошей, запросили спеціалістів з Петербурга. У наступні шість років тут був своєрідний літературний салон: збиралися гості, влаштовувалися вечори, домашні спектаклі, потім Галичі переїхали до Підмосков'я. В 1920 р. за рішенням місцевої організації ГПУ будинок передали під житло, а в 30-х роках розмістили дитячий садочок. У роки Великої Вітчизняної війни будівля не постраждала і одразу після звільнення Дніпропетровська в жовтні 1943 року її зайняли одна бібліотека для дорослих, а друга для дітей. Швидко зростала кількість їх бібліотечного фонду, ставало вже замало місця для обслуговування читачів, тому в 1958 році бібліотеку для дорослих перевели на вул. Савченка, 10, а бібліотеку для дітей залишили.

З 1922 року «Обласна дитяча» була започаткована як дитячий відділ при міській бібліотеці. Статус обласної вона отримала лише в 1935 р. Сьогодні — це інформаційний, культурний, освітній заклад, у якому до послуг користувачів понад 170 тис. одиниць бібліотечного фонду. Книжковий — налічує 154 тис. прим. і щорічно оновлюється на 4 тис. одиниць (60% з яких — книги українською мовою), також тут зберігається близько 12 тис. аудіовізуальних носіїв інформації, нові «документи — аудіокниги — 680 прим. Для читачів різних вікових категорій та організаторів дитячого читання передплачується понад 200 назв періодичних видань. Щорічно обласна бібліотека обслуговує понад 16 тис. читачів і видає більше 319 тис. документів. Читацька аудиторія охоплює дошкільнят, учнів 1–9 класів, дорослих, що опікуються читанням дітей, тих, кому потрібна література для дітей і про дітей.

Основну роботу закладу спрямовано на задоволення освітніх, особистих, пізнавальних інтересів відвідувачів. Багато хто з наших читачів приводить до бібліотеки своїх дітей, онуків і навіть правнуків — тих, хто спочатку «пробує» книгу «на зуб», а потім йде з нею по життю. Часті гості відділу обслуговування дошкільників та учнів 1–4 класів — мами з 8–9-місячними малюками та більш ак-

тивними — 1,5-річними. Ці намагаються вибрати книгу самостійно. Основні користувачі бібліотеки — діти шкільного віку, яких потрібно переконувати, що книга — порадник, друг і найкращий помічник. Ми відслідковуємо три і навіть чотири покоління читачів, які зросли і зростають на наших книжках. Бібліотека як «книжкова держава» має свій гімн, логотип, талісман. Слова гімну написала дитяча письменниця Н.А. Лебідь, а музику — бібліотекар відділу мистецтв О.А. Чернишенко. Більшість масових заходів, особливо обласні, розпочинаються зі звучання гімну. Наш талісманчик — «Їжачок-книговичок» зустрічає найменших відвідувачів при «посвяті в читачі» і вручає імпровізований оберіг.

Фахівців закладу добре знають в шкільних установах міста, позашкільних центрах, де діти проводять своє дозвілля, в літніх таборах відпочинку. Вони всюди, де зосереджене дитяче населення — з книгою, часописами, іграшками бібліотечного лялькового театру «Кольорове диво», завжди в творчому злеті, щоб придумати саме те, що зацікавить малечу, приверне увагу старшокласників. Маємо тісну партнерську співпрацю зі школами мікрорайону №№ 23, 67, 10, 71, міста — № 144, 135, 9, 91, 75, ліцеєм № 100, що збільшує кількість читачів. На кінець 2012 року до нас прийшло понад 16 тис. користувачів дошкільного та шкільного віку, організаторів дитячого читання. Особливо привертають увагу наші конкурси, при проведенні яких діти частіше звертаються до книги, часописів, краєзнавчих матеріалів, проявляють свою творчість. Вони залюбки беруть участь у щорічному Всеукраїнському конкурсі «Найкращий читач». Переможці від області побували у Львові на фестивалі «Книгоманія». Знайомства з однолітками, найкращими читачами України, цікаві екскурсії, зустрічі надовго запам'ятаються читачам з міст Дніпропетровська, Вільногірська, Кривого Рогу, Жовтих Вод, Новомосковська, Тернівки, Синельникове, Марганця та Криворізького, Царичанського, Верхньодніпровського, Новомосковського районів.

До 80-річчя заснування Дніпропетровської області видано антологію літератури для дітей та юнацтва Придніпров'я «Сяєво Жар-птиці». Відлік розпочинається з 1883 року, коли випускник юнкерського училища, офіцер, дійсний радник Катеринославської залізниці, просвітянин, засновник «Українського видавництва» Андріан Феофанович Кащенко у віці 25 років написав і видав книжечку-оповідання «Жар-птиця, або З паном не братайся, в прийми не бери, і жінці правди не кажи». Антологія видана вдруге з доповненнями. На презентацію запросили автора проекту, головного редактора, упорядника, голову правління Дніпропетровської обласної організації Національної Спілки письменників України Лесю Нестерівну Степовичку, відомих письменників — О.П. Кравченко, Е.І. Заржицьку, Н.В. Дев'ятко, Г.В. Нікітіну. І відбулося справжнє свято книги, де читали свої твори і знані письменники і юні читачі — «початківці» письменницької ниви. Кожен учасник презентації отримав екземпляр

«Сяєва жар-птиці» від губернатора Олександра Юрійовича Вілкули.

Щорічно в рамках Всеукраїнського тижня дитячого читання проводяться родинні, сімейні конкурси, вікторини, а в Міжнародний день захисту дітей — свято для «читаючих родин». Так, за останні роки навколо книги об'єдналися родини в конкурсах читаючих сімей «Книга відкриває країни» (2011 р.), «Журнал для родини від серця дитини» (2010 р.), «Книга мандрує екраном» (2009 р.). У 2012 році читачам бібліотек області було запропоновано взяти участь у творчому родинному конкурсі «Бібліотека в житті моєї родини». Цікавий хід свята «Бібліотечний книголіт вирушає у політ» переніс учасників в неосяжний книжковий світ на книгольоті за маршрутами і зупинками на станціях — «Бібліотечний зорепад», «Сузір'я творчості», «Зоряне саяво». Учасники отримали грамоти, подяки або подарунки. Кращими були визнані роботи родин Яременко з м. Зеленодольська, Маркових з м. Марганця, також відзначили читачів з м. Орджонікідзе Євсюкової Юлії, з с. Керносівка Новомосковського району Макаркіної Анастасії та Андрія Кривошеї з м. Перещепино Новомосковського району.

Фінансування обласних заходів відбувається за підтримки управління культури і туризму облдержадміністрації (начальник — Н.Г. Першина). Запрошуємо на свята і спонсорів для відзначення найактивніших учасників конкурсу. Партнерські стосунки поєднують нас із управлінням у справах сім'ї, молоді обласної державної адміністрації (начальник — Л.П. Ковальова). Багато заходів проведено за їх підтримки, наприклад, літературний конкурс творчої молоді «Молода муза» в межах виконання програми «Молодь Дніпропетровщини». Ми вбачаємо в ньому продовження роботи з творчообдарованими дітьми-читачами міста і області та видання збірки «Ластів'ята», чотири випуски якого вже об'єднало понад 300 авторів-початківців. Готується до друку і п'ятий випуск. Цікавим, актуальним і неординарним є обласний конкурс «Молода муза». Вік його учасників від 14 до 35 років, а проводиться він для двох вікових груп (з 14 до 21 і з 21 до 35 років) у номінаціях — поезія і проза та драматургія. До складу журі обов'язково входять представники письменницьких організацій — Дніпропетровської організації Національної Спільки письменників України, Дніпропетровської обласної організації Всеукраїнської творчої спілки «Конгрес літераторів України», лауреати престижних всеукраїнських конкурсів, переможці «Молодої музи» попередніх років. У 2012 році до організаційного комітету надійшло понад 150 робіт, а фіналістами стали 32 поети і прозаїки, які отримали пам'ятні дипломи та цінні подарунки. Партнерами конкурсу виступили ІА «міський сайт» *gorod.dp.ua*. Приємно зазначити, що цього року переможцями стали ті, хто пише для найменших читачів — Шамрай Людмила та Пусов Юрій. Поки що їх твори не видані великими тиражами, але бібліоткарі вже використовують в своїй роботі, бо відчувається в них стиль написання для малечі Агнії Барто та В. Сутєєва, а це заворює найменших «читайликів». За результатами конкурсу обов'язково виходить щорічна збірка в серії «Молода муза», яка презентується в обласній бібліотеці для дітей, і обов'язково потім передається безкоштовно в дитячі бібліотеки області.

Набули широкої популярності серед читачів заходи, що організовуються спільно з громадською організацією «Русь» (голова Л.С. Симонова) та обласним громадсько-патріотичним об'єднанням «Примножимо славу Придніпров'я» (співголова В.В. Березка). За останні роки за їх участі проведено конкурс «Сузір'я Гагаріна» (2011 р.) та обласний конкурс творчих робіт «Я землю рідну пізнаю» (2010 р.). У листопаді 2011 р. було оголошено конкурс творчих робіт спільно з ОГПО «Примножимо славу Придніпров'я» до 80-річчя від дня заснування Дніпропетровської області — «Дніпропетровщино! Мій краю благодатний! Вклоняюсь низько я твоїй красі». У ньому взяли участь 86 дітей, надійшло 111 робіт, серед яких творчі роботи 4 гуртків, що працюють при бібліотеках для дітей. Найбільше робіт було від читачів Апостолівської, Дніпропетровської, Петриківської, Синельниківської районних бібліотек для дітей. На допомогу проведенню цього конкурсу колектив відділу довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування підготував віртуальну подорож «Моя сім'я, моя родина — це наша область, Україно!» (див. на сайті www.biblio-child.dp.ua). Підведення підсумків відбулося в рамках святкування ювілею області. Діти відвідали історичний музей і отримали фірмові подарунки від громадсько-патріотичного об'єднання «Примножимо славу Придніпров'я» та компанії «Біола».

Щорічно всі дитячі бібліотеки області беруть участь в заходах до Дня слов'янської писемності та культури. Гостями бібліотеки цього року були дитячі письменники з Росії — Володимир Левін, Марина Москвіна, Марина Бородецька та художник-оформлювач дитячих книг Л. Тишков, які завітали до читачів у рамках проекту «Літературна експедиція». Письменники подарували бібліотеці свої книжки. Така значуща робота не залишається поза увагою влади: грамотами обласної ради відзначили працівників Т.О. Журбенко, О.О. Прокопович-Ткаченко (ОДБ); відзнаками Дніпропетровської єпархії — Н.І. Цікаву (Новомосковська РДБ) і Л.І. Чиндяєву (Нікопольська МДБ).

Вже другий рік поспіль ми представляємо бібліотеку на бенефісі «Бібліотеки Дніпропетровщини запрошують на побачення». Проведення цього масштабного публічного заходу, що проходить в міському парку, є ще одним підтвердженням професіоналізму нашого колективу, ефективності його роботи, згуртованості, прихильності до своєї професії. Приємно відзначити, що після таких виїзних заходів до бібліотеки йде багато нових читачів. Готуючись до бенефісу, ретельно продумуємо програму «виїзної бібліотеки», обов'язково використовуємо свого «Іжачка-Книговичка», чисельну рекламну продукцію, ляльковий театр. Усе це привертає увагу відвідувачів парку до бібліотеки, особливо подобається театралізований виступ «Бібліотечні пригоди Снігової Королеви» за сценарієм Л.М. Чорної (зав. відділом зберігання, гігієни та реставрації документів). Переглядаючи музичне дійство про Герду, Кая, розбійників, кожен ніби мандрує за героями, які приводять його до місця розташування нашої бібліотеки. А тут на всіх чекають книжкова виставка «Да здравствует Книга!» з найкращими книги з фонду; «лавочка-читалочка», що запрошує до читання та перегляду книг, журналів; розмальовки, які можна розфарбувати та взяти з собою на пам'ять про свято. Були ще й конкурс малюнків на асфальті, показ мультфільмів, декламування

віршів та спів під караоке, тобто все, що цікавило дітей. Запрошена письменниця Наталія Дев'ятко провела автограф-сесію. Презентація бібліотеки вдалася.

Наш заклад часто обирають для проведення масштабних заходів. У жовтні 2012 року ми прийняли естафету пересувної виставки Всеукраїнського конкурсу дитячих малюнків «Національний банк майбутнього», яку урочисто відкривали заступник голови облдержадміністрації М.І. Пустова, представники управління Національного банку України в Дніпропетровській області О.А. Рогожа, заступник начальника, Є.В. Журжа, начальник адміністративного відділу, провідний фахівець художнього музею В.В. Куличихін. Родзинкою заходу була Дар'я Ігнатєва — учасниця конкурсу, творчу роботу якої відзначено на загальнодержавному рівні. А її малюнок «Цінуємо українські традиції та зберігаємо національне багатство», оформлений в петриківському стилі, віднині прикрашає набір «Монети України».

Кращі читачі області щорічно запрошуються на свято «Віват, читач!», де представляють свої улюблені книги, літературних героїв, уподобання та захоплення. Цьогорічне свято тривало більше двох годин, бо виступи учасників були настільки цікавими, що ніхто не відчув плин часу. Було дійсно цікаво: Дмитро Чорний з м. Дніпропетровська показав присутнім навички рукопашного бою; Діана Шиліна з Солонянського району артистично читала українські гуморески; Софія Руфф з Межівського району співала українські пісні, а Катя Горб з м. Дніпропетровська виконала гімнастичні вправи в образі рожевої пантери. Казкових героїв свята «Бабусю-Ягусю» та «Лісовичка» так вразили виступи дітей, що на кінець і вони «перетворилися» в талановитих та затанцювали. Змістовні сценарії, підбір ведучих, участь у заходах партнерів, спонсорів, відвідування дітьми музеїв, планетарію, нарешті — відзнаки та подарунки залишають в серцях і душах учасників гарні враження, і вони залюбки беруть участь в наступних та долучають ще й своїх друзів, однокласників, знайомих.

Дуже часто у наших заходах беруть участь такі шановані гості, як Л.І. Бігєєва-Нікішова, викладач ДМШ № 2, голова Дніпропетровської обласної Асоціації композиторів з своїми вихованцями та письменники Ю. Лигун, П. Кашаєв, Е. Заржицька, Н. Дев'ятко, О. Кравченко (Девиль), Л. Степовичка.. Цікавляться та долучаються до роботи дитячих бібліотек і місцеві депутати: О.М. Беляєв, В.І. Діденко, К.Л. Афанасьєв, А.А. Плеханов. У 2012 році вони ініціювали збір книжок серед жителів району та передали їх у фонд бібліотеки, який поповнився майже на 600 прим. книг. Студія міського дитячого телебачення «Вместе» в своїх програмах нерідко презентує нові книги найпочеснішої дитячої письменниці — Зінаїди Миколаївни Грієвої, яка відзначила в 2012 році своє 88-річчя. Вона завжди передає бібліотеці свої книги для презентацій та подарунків учасникам бібліотечних свят.

Діяльність книгозбірні висвітлюється на обласному радіо і телебаченні. Протягом 2012 року 51 канал і ДТРК запрошували бібліотекарів на передачу «Відкритий файл», де говорили про роботу закладу, любительські об'єднання, нашу перемогу в проєкті «Бібліоміст». По декілька разів у різних програмах («Вечорниці», «Відкрита студія») повторюється виступ «Літні розваги в обласній бібліотеці для дітей». Уже понад п'ять років партнерські стосунки

об'єднують бібліотеку з ведучою обласного радіо-рубрики «Дитячий майданчик» — Євгенією Ляховою. Голоси наших фахівців впізнають читачі та із задоволенням беруть книги, які рекомендуються по радіо. Особливі відносини в нас з міською студією дитячого телебачення «Вместе», де спільно з дітьми працівники бібліотеки ведуть п'ять рубрик: «Сказочные секреты», «Читайка», «В мире кино», «Что? Как? Почему?», «Азбука для самых маленьких». Щонеділі в трьохгодинному телемарафоні йде безкоштовна реклама бібліотеки, до якої кожен відділ обслуговування ретельно готує інформацію. Переглянути ці сюжети можна в *YOUTUBE*, ВКонтакте. Міський 34 канал телебачення в програмі «Акцент», в одній із передач «Болевая точка» розповідав про роботу міських та районних бібліотек для дітей області. Саме цю передачу транслювали на 5-му інформаційному каналі України. Наша перемога (III місце із 103-х робіт) в конкурсі «БібліоКіно-Фест»: кадри вирішують все» в рамках програми «Бібліоміст» (травень 2012 р.) відбулася саме завдячуючи партнерським стосункам із студією «Вместе», а особливо з оператором І.Г. Романенко. Творчий колектив, що працював над відеороликом «Психолог в бібліотеці або Чарівні перетворення», довів ще раз свій професіоналізм та вміння працювати в команді. Бібліотека в нагороду отримала портативну відеокамеру «Cisco», ліцензійну версію операційної системи «Microsoft Windows 7», і головне — імпровізований «Оскар», що засвідчує перемогу.

Сьогодні ми маємо 15 комп'ютерів, але ще не всі робочі місця комп'ютеризовані. Доступ читачам до Інтернету надається лише на одному комп'ютері, який подарували дитячий письменник Ю. Лигун та священник Олександр. З 2012 р. послугами Мережі можна користуватися через *WI-FI*. Бібліотекарі працюють за двома модулями «Каталогізація» та «Періодика» АБІС «*MARC-SQL*», а з 2010 р. приєдналися до проєкту Національної бібліотеки України для дітей КОРДБА з аналітичного розпису періодичних видань.

Лозунг «Кадрі вирішують все» актуальний і сьогодні. Вдалося підібрати творчу команду професіоналів, однодумців, з великою відповідальністю, в якому працює 32 бібліотечних фахівці (63% з вищою освітою). Досвідчені В.П. Климець, Т.О. Журбенко, Т.О. Желізняк, Л.В. Тараненко, Т.М. Федусь передають свої напрацювання молодим — Ю.С. Крючкової, А.О. Хворостяній, Ж.С. Фількевич, впроваджуючи у роботу новітні інформаційні технології. У вищих навчальних закладах навчається 10% молодих працівників. У дитячих бібліотеках області також працюють висококваліфіковані фахівці: Н.І. Цікава (Новомосковська РДБ), Л.І. Чиндяєва (Нікопольська МДБ), Л.О. Журавель (Новомосковська МДБ), О.В. Соловійова (Синельниківська МДБ), Л.І. Єрмоліна (Верхньодніпровська РДБ), Л.В. Чехович (Криничанська РДБ), які складають «золотий фонд» бібліотечної спільноти.

Дніпропетровщина — край з глибокими духовними традиціями, великим природним і промисловим потенціалом, високими космічними технологіями, відомими політичними діячами, знаними письменниками і митцями. Велику роль у культурному розвитку регіону займають і наші дитячі бібліотеки, які виховують свого юного читача, готуючи інтелектуально-обізнану еліту для розбудови та розквіту Дніпропетровщини, України!

Читачі дитячих бібліотек Дніпропетровщини

Свята і будні Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей

Ольга Прокопович-Ткаченко,
заступник директора КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Бібліотечні послуги для дітей: потреби громади — орієнтир для розвитку

У час активного інформаційного розвитку в суспільстві формуються комунікативні системи, які покликані забезпечити кожному доступ до інтелектуальних ресурсів людства. Щоб відповідати вимогам часу, бібліотеки для дітей постійно проводять роботу з позиціонування своїх закладів як сучасних складових інформаційно-комунікативних систем. Пошук додаткових ресурсів ефективного задоволення спектра інтересів користувачів інформації неможливо здійснювати без зв'язку з громадою, для якої працює кожна конкретна бібліотека.

Один із варіантів спілкування безпосередньо з тими, для кого існує мережа бібліотек — проведення громадських обговорень. Так, відповідно до Програми УБА з адвокації «Через бібліотеки — до знань» Українська бібліотечна асоціація в 2011 році розпочала проведення громадських зустрічей та слухань, до цієї діяльності підключилася наша область. В громадських обговореннях «Бібліотека нашої громади: сучасне і майбутнє», які масштабно пройшли протягом травня–вересня цього ж року на Дніпропетровщині, брали участь і бібліотеки для дітей. Підтримуючи основну мету громадських обговорень щодо ролі бібліотеки в житті місцевих громад, вони поставили і ряд своїх специфічних питань: з'ясувати думку громади про необхідність існування спеціалізованих бібліотек для дітей; виявити мотиви відвідування або невідвідування їх дітьми, сім'ями; оцінити рівень інформованості мешканців про послуги і можливості бібліотек для дітей; дізнатися думку членів громади різного віку про те, якою б вони хотіли бачити сучасну дитячу бібліотеку.

У проведенні громадських обговорень взяли участь 70 бібліотек для дітей: обласна, 14 районних, 13 міських та 42 бібліотеки-філії. Опитуванням було охоплено майже 12 тис. громадян різного віку та соціального статусу. За віком: старшокласники та юнацтво — 21,5%, молодь від 21 до 35 років — 15,3%, громадяни від 35 до 55 років — 53,9% та старші 55 років — 9,3%. За соціальним статусом: учні та студенти — 36,5%, мами з дітьми до 3-х років — 8,3%, працюючі — 52,2%, непрацюючі — 7,4%. За гендерною ознакою: дівчата, жінки — 57,3%, хлопці, чоловіки — 42,7%. У результаті було виділено основні фокус-групи: діти середнього та старшого шкільного віку, сім'ї з дітьми до 15 років, вагітні жінки, молоді мами, педагоги, студенти, пенсіонери. Працівники бібліотек та волонтери побували на вулицях населених пунктів, на ринках, у зонах відпочинку — парках, скверах, пляжах, дитячих майданчиках, у дворах багатоповерхових будинків. У спілкуванні з людьми використовувалися методи вуличних опитувань, інтерв'ювання та анкетування. Крім цього проводилися телефонні опитування і промо-акції, зокрема флешмоби. У кожній бібліотеці для читачів діяли «Скриньки пропозиції». Зібрані різними методами матеріали пройшли статистичну та аналітичну обробку і дали змогу зробити наступні висновки: у переважній більшості відповідей спостерігається позитивне ставлення до дитячих бібліотек. Але не всі знають, де знаходиться бібліо-

тека, особливо в середніх та великих населених пунктах, у деяких випадках відповідь на це запитання переходить не могли дати, навіть знаходячись поряд з її будівлею. Не знають також і які послуги надає бібліотека, і що окрім видачі книг вона має багато інших можливостей. Найголовнішим позитивним висновком стало те, що жоден з опитаних не тільки не сказав про непотрібність спеціалізованих бібліотек для дітей, а й навпаки наголошувалося, що суспільству потрібні саме або особливо дитячі бібліотеки. Серед запитань, що ставилися перед жителям Дніпропетровщини, були, наприклад, такі: «Чи користуєтеся Ви послугами бібліотеки для дітей? Якщо ні, то чому?», «Чи потрібні спеціалізовані бібліотеки для дітей? Чому?», «Які бібліотечні послуги необхідні сучасним дітям?», «Що б Ви хотіли змінити в бібліотеці для більшої її привабливості і задоволенні Ваших потреб?». Відповідаючи про мотиви користування дитячими бібліотеками, здебільшого говорили: «Великий вибір літератури», «Високі ціни на книги та періодику», «Переваги тимчасового користування літературою над накопичуванням і зберіганням вдома», «Подобається атмосфера бібліотеки і доброзичливість персоналу», «Хочу виховати дитину, яка читає». Серед причин, чому громадяни не відвідують бібліотеки, переважно називалися: «Влаштує інформація з Інтернету», «Маю велику домашню бібліотеку», «Немає потреби», «Не люблю читати», «Немає часу». Аналізуючи відповіді на запитання «Які послуги необхідно надавати в сучасній бібліотеці для дітей?», ми побачили, що в основному називалися ті послуги, що вже існують у більшості бібліотек. В основному наголошувалося на актуальності сучасних послуг у бібліотеках для дітей, а саме: комп'ютеризовані робочі місця для читачів з виходом в Інтернет, зони *WiFi*, Інтернет-клуб, Електронний каталог, Віртуальна довідка, продовження терміну користування літературою через Інтернет, *SMS*-розсилка про нові надходження, «Мобільні» бібліотеки, відеозали з великою фільмотекою, дидактичні ігри для дітей, наявність ігрової зони або ігрових куточків, клубів рукоділля, зони сімейного відпочинку, ляльковий театр, організація ігрових годин для наймолодших, читання вголос.

Відповіді на запитання «Якою Ви хочете бачити сучасну бібліотеку для дітей?» допомогли нам виявити основні вимоги і труднощі, які виникають у користувачів, дізнатися конкретні пропозиції щодо поліпшення життєдіяльності бібліотек. Якою ж хочуть бачити бібліотеку діти середнього та старшого шкільного віку? Молодші говорили: «Обладнану сучасними меблями, комп'ютерами», «З гарним дизайном і хорошим ремонтом», «Щоб там було тепло взимку і прохолодно влітку», «Необхідні яскраві, нові, цікаві книги і журнали в достатній для всіх кількості», «Хочу, щоб бібліотека була місцем, куди можна прийти з друзями», доросліші: «Зручне розташування бібліотеки», «Безкоштовність послуг», «Безпечне середовище для дитини», «Професійна допомога бібліотекаря у виборі книг», «Найголовніше — щоб дитині було цікаво і хотілося б прийти ще». Зустрічалися й такі окремі поба-

жання, як: «Звільнити бібліотеки від великої кількості старої, неактуальної літератури», «Доставляти книги додому». За підсумками громадських обговорень про те, яка бібліотека необхідна в соціумі, були надані рекомендації бібліотекам області, що обслуговують дітей. Частина бібліотек вже працює в цьому спектрі послуг, а певний відсоток закладів потребує активної переорієнтації діяльності з урахуванням потреб громади.

Безперечна реальність часу — без комп'ютеризації подальший розвиток бібліотек неможливий, що й підтвердили більшість членів громади своїми відповідями. Але є ще й інші аспекти, на які необхідно звертати увагу: зручний для мешканців режим роботи, обов'язкова робота у вихідний день; оперативне інформування громади про діяльність бібліотеки (широка реклама з максимальним використанням різних каналів просування); активне використання внутрішньої реклами; модернізацію інтер'єру з урахуванням різних вікових категорій читачів; більшу увагу приділяти сім'ям з дітьми дошкільного віку; створення ігрових зон для малюків від 1–3-х років та дошкільників; розвиток сімейних послуг (клуби сімейного відпочинку, години для вагітних, «тато + дитина», «бабуся читає вголос» тощо); залучення волонтерських бригад

(старші діти читають молодшим, рекламні акції бібліотеки і книг та ін.); ефективніше використання бібліотечного простору для спілкування підлітків, години *hand-made*; відкритість бібліотеки для співпраці і партнерства.

Підсумовуючи проведену роботу, ми зробили наступні висновки: громада в цілому позитивно сприймає бібліотеки, зокрема бібліотеки для дітей, підтверджує необхідність їх існування і розвитку; люди частіше відвідуватимуть бібліотеки, або почнуть в них ходити, якщо ті будуть технічно оснащені, матимуть сучасний, привабливий вигляд (як екстер'єр, так і інтер'єр, що особливо стосується бібліотек для дітей), актуальну літературу в достатній кількості на різних носіях, а ще, якщо оперативність і зручність користування бібліотекою буде співпадати з ритмом життя сучасної активної людини.

Сьогодні бібліотеки вже є мультифункціональними або намагаються стати такими, більшість з них має потенціал розвитку, але без комплексної фінансової довгострокової підтримки влади реалізувати цей потенціал майже неможливо, тому громада потребує нових бібліотечних послуг. Фахівці готові до позитивних змін і модернізації, слово — за державою.

Валентина Климець,
зав. відділом комплектування, обробки документів і каталогізування
КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Формування бібліотечного фонду: стан і проблеми сьогодення

У всі часи питання комплектування бібліотечного фонду вирішувалося непросто. Стверджувати так я маю повне право, бо за плечима 42 роки трудового стажу, 30 з яких очолюю відділ комплектування, обробки документів та каталогізування.

Без перебільшення скажу, що вся історія бібліотечної справи в нашій державі — це, перш за все, історія боротьби за повноцінний фонд — потужний інформаційний потенціал. В далекі «застійні» 80-ті роки були кошти, але не було де придбати хорошу книгу. Сьогодні на книжковому ринку є велика кількість чудових видань, проте обмаль асигнувань. В умовах стійкого бюджетного недофінансування важко уникнути появи лакун, особливо районним і сільським бібліотекам. І дуже боляче від того, що в цій історії є єдине незмінне — постраждала сторона — наші користувачі.

Фонд нашої бібліотеки налічує понад 170 тис. прим. документів, із них переважна більшість (92,8%) складають книги та періодика. Остання є досить дієвим доповненням до галузевих розділів фонду. Сума річної передплати на сьогодні складає 99 тис. грн. У 2012 році отримували 220 назв газет та журналів. Замало видань на електронних носіях. Їх поповнення залишається гострою проблемою, що пов'язано, перш за все, з обмеженим колом назв на ринку даної продукції.

Про зміни, що відбуваються в галузевій структурі фонду, переконливо свідчать цифрові показники. Серйозне занепокоєння викликає той факт, що протягом останніх років іде процес, при якому вибуття перебільшує надходження. Так, у 2010 р. надійшло 4671 прим., вибуло — 5029 прим., у 2011 відповідно 4102 і 4295 прим., у 2012

— 3508 і 5149 прим. Серед користувачів середнього та старшого шкільного віку попитом користуються аудіокниги, яких на сьогодні налічується 708 прим. Тематика їх досить різноманітна: від творів класиків світової літератури до сучасних поетичних збірок.

В абсолютних даних доля документів суспільно-політичної тематики станом на 1.01.2013 р. коливається в межах 12%, видань гуманітарного циклу — 19,7% (без художньої літератури). Художня література для різних вікових груп користувачів, питома вага якої в нових надходженнях постійно зростає, налічує 57,8%. Переважають енциклопедичні та довідкові видання, художні твори для дітей різного віку. Аналіз динаміки розвитку бібліотечного фонду свідчить, що величина нових надходжень не є стабільною і залежить від багатьох факторів: бюджетного фінансування, необхідності проведення тендерів на закупівлю нових видань, зростання цін на видавничу продукцію тощо.

Ми намагаємося ретельно відслідковувати на сторінках місцевих періодичних видань і в он-лайнному режимі на сайтах провідних видавництв літературу краєзнавчого змісту та твори письменників Придніпров'я. Останнім часом фонд бібліотеки поповнили книги письменників і поетів-початківців, переможців літературного конкурсу «Молода Муза». Вони є нашими частими гостями і здебільшого нові збірки презентують в бібліотеці, спілкуючись зі своїми першими читачами. Взагалі ми вдячні усім небайдужим людям міста — жителям-користувачам бібліотеки І.В. Семиваловій, А.П. Сидоренко, О.Т. Махановій та багатьом іншим, управлінню Нацбанку України в Дніпропетровській області, депутатам Жовтневої районної ради, які часто дарують нам книги.

Суттєво доповнює фонд також література, видана в рамках Програми «Українська книга», яку ми одержуємо через обмінні фонди обласної наукової універсальної бібліотеки. Партнерські стосунки пов'язують нас з приватним підприємцем І.А. Шиловою, яка надає безоплатний обов'язковий примірник літературно-художніх творів для дітей, виданих за ліцензією ПП «МЦ Шилової». Чудове оформлення даної продукції дизайнерською групою «Розквіт», матеріал, з якого виготовлені книжечки, роблять їх дуже привабливими для малят від 0 до 3-х років та їх матусь — постійних відвідувачів читацького об'єднання «Мое серденько». Бестселером можна назвати і аудіо-книгу «Письменники Дніпропетровщини — шкільним бібліотекам», яка нещодавно поповнила наш фонд. Присвячена вона 80-річчю від дня утворення Дніпропетровської області і вийшла за ініціативи губернатора О.Ю. Вілкула. Твори 80-ти найбільш відомих місцевих прозаїків і поетів озвучували актори Дніпропетровських театрів: академічного українського музично-драматичного ім. Т.Г. Шевченка та академічного театру російської драми ім. М. Горького. Розраховано видання в цілому на 13 годин чистого читання. З точки зору економічних затрат ми давно вже визначилися, з ким потрібно нам працювати. Багато років поспіль нашими постійними партнерами у поповненні бібліотечного фонду є науково-виробниче підприємство «Ідея» (передплата періодичних видань), видавництво «Грані-Т», «Фоліо», «Ранок», «Видавництво Старого Лева», а також приватні підприємці І.М. Сисуєв та В.В. Ніколаєв. Усі ми — одна команда, яка прикладає максимум зусиль і свої менеджерські здібності для того, щоб в ринкових умовах сьогоднішня наша робота з пошуку необхідних видань була більш ефективною.

Одну зі складових процесу комплектування — вивчення бібліотечного фонду — ми сприймаємо в сукупності різних методів. Саме впроваджена система у вивченні озброє повним знанням про стан комплектування інформаційними ресурсами, доцільність придбання тих чи інших документів, дає можливість проаналізувати ступінь використання придбаних документів. Ця робота стала спільною для всіх підрозділів бібліотеки, а отже результативною і ефективнішою.

З 2009 року створені передумови для ведення електронного каталогу, який на сьогодні складає понад 7 тис. записів. Планується робота і з ретроконверсії фонду. Молоді фахівці відділу прагнуть постійно підвищувати свій професійний рівень, добре знають та виконують свої обов'язки. І тому вважаю, що бібліотека має майбутнє, де в сучасному загальносвіттовому зібранні інформаційних ресурсів будуть існувати на рівних два сегменти: на паперових носіях і електронно-цифрових.

Сьогодні перед нами стоїть завдання активізувати роботу з вилучення з фонду морально застарілих та зношених видань, зокрема кінофотофонодокументів, збільшити в нових надходженнях частину документів на новітніх носіях та розширити іменний репертуар сучасної української дитячої книги.

Для того, щоб поліпшити стан комплектування бібліотечного фонду не лише в окремо взятій бібліотеці, потрібна державна підтримка, яка б гарантувала на законодавчому рівні стабільність фінансового забезпечення, враховувалися особливості здійснення закупівлі видань за державні кошти і звичайно, небайдуже ставлення до цього кожного із нас.

Любов Тараненко,
зав. довідково-бібліографічним та інформаційним відділом
КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Бібліографічні видання — путівник у морі інформації

Питання підвищення престижу читання серед сучасних дітей тісно пов'язано з літературою, що їм пропонується, з книжками, які допомагають вирости повноцінними членами суспільства з активною життєвою позицією. Багато у вирішенні цих завдань залежить від діяльності дорослих — батьків, учителів і особливо бібліотекарів, які є посередниками між книгою і дитиною. І дорослі, і самі діти-читачі мають потребу в надійному керівництві й допомозі: дорослі — у систематичній інформації про літературу, у відборі книг для читання дітей та в методичних рекомендаціях, діти — в інформації про книги у доступній для них формі, порадах з організації та поглиблення читання, оволодіння знаннями, вміннями та навичками інформаційної культури. Найкращими помічниками і дітям, і дорослим у цьому були та залишаються бібліографічні видання.

Останнім часом рамки рекомендаційної бібліографії значно розширилися, змінюється ситуація і щодо жанрового та тематичного розмаїття цих посібників. Особливу значущість набуває проблема відбору та оцінки видань з розвитком комп'ютерних технологій і підключенням пуб-

лічних бібліотек до Інтернету. Наш книжковий простір все більше нагадує безмежний океан, в якому дуже просто «загубитися» навіть людині достатньо підготовленій. А що робити дитині, підлітку? Ось тут і приходиться на допомогу рекомендаційна бібліографія, яка розкриває читачеві фонд, інформаційні ресурси, моделює його взаємодію з бібліотекою під час реалізації програм (індивідуальні завдання, конкурси, групові тренінги, акції, фестивалі тощо). Цільова спрямованість власних бібліотечних посібників будується на вивченні інформаційних запитів читачів. Сьогодні найбільш затребуваними є посібники з краєзнавчої тематики. Це пов'язано, в першу чергу, з посиленням уваги школи до краєзнавства і незначною кількістю тематичної літератури для дітей, особливо науково-популярної. Прикладом може бути віртуальна подорож «Моя сім'я, моя родина — це наша область, Україно!», створена до 80-річчя заснування Дніпропетровської області, яка цікаво і досить повно ознайомлює дітей з минулим і сьогоденням нашого краю. Дніпропетровщина — батьківщина українського козацтва: з вісьми січей п'ять було розташовано на її території, і саме тут, на Микитинській Січі, спільною козацькою радою обирали геть-

маном Богдана Хмельницького. Сучасна ж Дніпропетровщина — це космічна столиця України з розвинутою промисловістю, глибокими духовними традиціями та неперевершеними майстрами петриківського розпису.

Окремою і вагомою ланкою роботи є екотуризм і екокраєзнавство, що обумовлено, насамперед, зростаючим інтересом населення до історії рідного краю, його географії, природних ресурсів, пам'яток природи, а також, що не менш важливо, турботою про екологію. Поступово люди усвідомлюють, що оточуючий нас світ крихкий і вразливий, що людина має бути творцем, а не руйнівником своєї планети, і що вкрай необхідно об'єднати зусилля всіх для її охорони. Добре розкрита ця тема в бібліографічному краєзнавчому путівнику «Річки навколо нас в легендах, переказах, казках, віршах нашого краю», який має бібліографічний список літератури. Даний путівник в електронному вигляді представляє величезну цінність для роботи з молодшими і старшими школярами з виховання любові до природи рідного краю та розвитку екологічної культури. Він корисний і при підготовці екоекскурсії та виїздів на природу, допомагає організувати маршрут будь якою річкою із зупинками біля найбільш примітних природних пам'яток.

Надзвичайно актуальним сьогодні є питання патріотичного виховання. Особливо це стосується бібліотек, що обслуговують дітей, бо саме тут, в умовах вже сформованого середовища спілкування, ми можемо дозволити дитині зазирнути в товщу часу, зацікавити фактами і описами історії своєї Вітчизни, надати можливість творчо (за допомогою пензля або пера) висловити своє ставлення до тих чи інших історичних фактів. Перемога над гітлерівською Німеччиною була подією планетарного значення, і ми не оминули цю тему, адже спливає 70 років від визволення Дніпропетровської області. Фахівці бібліотеки підготували методико-бібліографічний посібник «Розкажіть дітям про війну», в якому містяться перелік книг, присвячених цій темі, сценарії до Дня Перемоги, відомості про дніпропетровців — Героїв Радянського Союзу, а також вірші авторів-початківців нашого краю (збірка «Ластів'ята»). Працюючи над посібником, ми прагнули актуалізувати, в першу чергу, в свідомості організаторів дитячого читання — бібліотекарів, вчителів, батьків деякі аспекти літератури про Велику Вітчизняну війну.

В останні десятиліття в Україні з'явилися нові імена, нові твори. Виникла необхідність у створенні бібліографічного досє «Сучасне книговидання і коло дитячого читання». У ньому подана інформація про найкращі сучасні видання для дітей, про те, як орієнтуватися в книговидавничому потоці і в тому, що зараз друкується і що зараз читається, адже дитячу книгу видають сьогодні не тільки традиційно дитячі видавництва. В досє дається характеристика літературних премій України та інформація про громадську організацію «Форум видавців» (Львів), Книжковий ярмарок «Медвін» (Київ). Ми сподіваємося, що наше видання допоможе користувачам зорієнтуватися у репертуарі сучасних книговидавництв і стане запорукою дитячої та юнацької просвіти, забезпечить зростання інтересу до читання.

Перед багатьма батьками стоїть актуальне питання: чим зайняти дитину? Додаткові заняття в гуртках, студіях, секціях дозволяють школяреві розвивати свої здібності і таланти, знаходити нових друзів. Хочеться, щоб вільний від загальноосвітньої школи і домашніх уроків час дитина проводила не просто цікаво, але й з користю. Завдячуючи стрімкому розвитку новітніх електронних технологій, у бібліотек з'явилася нова величезна ніша для дослідження і творчості. Стали народжуватися нові інтерактивні форми роботи, види документів, способи передачі та надання інформації. Усе це розширило арсенал інформаційних засобів. Яскравим прикладом є неперіодичне серійне мультимедійне видання з анімаційними фрагментами — хобі-путівник «*Hand-Made* для умілих дітей», де пояснюється, що таке для людини хобі. Також розповідається про захоплююче рукоділля з його особливостями, чим важливе і цікаве воно для дітей, міститься інформація про те, де можна навчитися такій майстерності в нашому місті, краї. Хобі-путівник можна використовувати і для освіти бібліотекарів, оскільки тут широко представлений такий важливий напрям, як інформаційна робота — впровадження основ інформаційної культури, основ роботи з документами різних видів. Наприклад, бібліографічний опис, пошук в мережі Інтернет, способи зберігання інформації різних типів, сайтів, музики, відеофільмів, створення посилань тощо. Матеріал подано у легкій і захоплюючій формі, що сприяє швидкому засвоєванню. Диск з хобі-путівником цікавий, в першу чергу, самим дітям із-за своєї барвистості і наочності. Він зацікавив вчителів, а також бібліотекарів.

Не завжди є можливість видати об'ємний бібліографічний посібник з певної тематики для дитини-читача з часто змінюваними інтересами, тому сьогодні актуальна бібліографія малої форми: пам'ятки, листівки, закладки. У роботі з дітьми форма має велике значення. Як відомо, гра для дитини — важливий вид діяльності, через гру вона розвивається, пізнає світ. Форми наших посібників для дітей не регламентовані, адже бібліографи — народ креативний, їхня фантазія безмежна. Сьогодні відбувається зростання інтересу до рекомендаційної бібліографії, особливо до її малих форм. Рекомендаційні бібліографічні видання стають все більше індивідуальними, відображаючи особистісні якості та літературний смак фахівця. Такими авторськими за стилем і формою є різноманітні рекомендаційні видання, що випускаються нашою бібліотекою: списки літератури у вигляді буклетів; цільові посібники, наприклад, до «Євро — 2012».

Наведені приклади — лише кілька характерних фрагментів нашої роботи. Це досвід останніх двох років, упродовж яких формувалася ідеологія видавничої діяльності, тривав пошук сучасних форм і прийомів, орієнтованих на актуальний зміст і нову естетику. Практика свідчить про те, що ми робимо потрібне, корисне і цікаве для читачів-дітей, дорослих та всіх бібліотек області, для яких обласна бібліотека для дітей є постійним партнером і експериментальним майданчиком з обробки та впровадження нових форм бібліотечної роботи.

Тетяна Монська,

провідний бібліотекар відділу обслуговування дошкільників і учнів 1–4 класів
КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Бібліотека і TV: деякі аспекти співпраці

У всі часи дитинство було і залишиться тією незабутньою порою, коли переважає допитливість, зацікавленість, прагнення до пізнання. Мабуть тому саме діти, надзвичайно чутливі до усього нового, що приносить час, легко освоюються і звикають до змін. Особливо це помітно в наш надзвичайний динамічний вік, коли світ перенасичений інформацією, а науково-технічний прогрес невідомо змінює життя. Це, звичайно, не може не відобразитися на свідомості дітей, на їхніх пристрастях та вподобаннях. На нашу думку, дитячі бібліотеки мають відігравати велику роль у розвитку підростаючого покоління. Що ж очікують сьогодні діти від спілкування з бібліотекою? Можливо, втілення ритмів сучасності, сучасних форм спілкування, сучасної мови. Але як би воно не було, читання залишається найважливішим комунікативним вмінням, на основі якого розвиваються й удосконалюються інші комунікативні навички: уміння говорити і писати. Сьогодні багато говориться про те, що діти та підлітки менше читають, ніж дивляться. Тому на телебачення лягає велика відповідальність — потрібна максимальна наближеність телевізійного слова до розмовного та літературного, що відкриває перед бібліотекарем-ведучим великі можливості в рішенні проблем популяризації книжок та дитячого читання.

Якими б талановитими не були наші діти, їхнє майбутнє знаходиться в руках дорослих, які відповідальні за те, чи буде наш світ розвиватися і розквітати, чи прийде епоха занепаду. Тому ми з вами повинні навчати дітей усього прекрасного, що створило людство, доносити до них ідеї високої моральності, добра, гуманізму, щоб виховати достойне прийдешнє покоління. Допомогає у цьому, звісно, як завжди — книга, а сьогодні ще й мистецтво телебачення. Не викликає сумніву його велика та все більш зростаюча роль у моральному та естетичному вихованні дітей і підлітків. Особливо це стосується дитячого телебачення, що звертається і до малюка, який дивиться «мультік», сидячи на колінах у батьків, і до хлопчини, що пізнав перші муки ревності, бажання бути лідером, і до підлітків, що замислюються над своїм «Я», своїм соціальним статусом. Тому ми, безумовно, за плідне співробітництво з телебаченням, яке здатне суттєво збагатити сприйняття дитячих казок, віршів, оповідань, залучаючи дитину до своєрідної гри або діалогу з екраном. Співпрацюючи з TV, ми прагнемо вкласти в дитячу свідомість ті моральні істини, які вже давно відкрило людство і водночас замислитися над ключовими проблемами, що турбують видатних особистостей нашого часу. Але найголовніше — надати можливість маленькому читачеві відчути красу життя та радість естетичних переживань, щастя відкриття себе, свого духовного «Я», причетності до творення життя. Успішно втілювати ці завдання нам допомагають рубрики на Дніпропетровській міській студії телебачення та преси «Вместе» і «Сказочные секреты», що виходять щонеділі в рамках дитячого марафону «Калейдоскоп секретов». Зйомки цієї передачі проходять у на-

шій бібліотеці за участі наших співробітників. При створенні таких передач ми використовуємо різні жанри: казки, байки, оповідання, вірші.

Внутрішній світ наймолодшого читача набагато складніший, ніж можна уявити. Наприклад, у мистецтві для дітей на ці складнощі відповідає, перш за все, казка, яка не просто забавляє їх, а й змушує переживати зміну різних почуттів, викликає задоволення, що життєво необхідно кожному. Чарівна казка дає дитині відчуття міцності світу, його моральних застав, перші поняття про героїчне, вчить протистояти злу, визначитися у складному світі дорослих. Життя та казка не ізольовані одне від одного, вони стверджують одні й ті ж закони. Важливим у нашому сумісному з телебаченням проєкті є те, що з екрану казку розповідають талановиті діти різного віку разом із ведучою, провідним бібліотекарем Т.В. Монською, і дитина довіряє тому, хто говорить з нею «по-дорослому». Усвідомлення того, що у казковий світ вводить дорослий співрозмовник, який відноситься до казки з великою повагою і любов'ю, як і самі діти, надає передачі теплоту та вагомість. А імпровізація ведучих-дітей і ведучого-бібліотекаря є своєрідним дійством, близьким до театрального. Бібліотекар-ведучий, який ніби знаходиться між світом фантазії та дитиною, повинен вирізнятися великим даром ширості, доброти, що вабить дитячі серця. Гра, казка, розповідь — ось три основних компоненти, що визначають композицію передачі, її внутрішню складову. Рубрика «Сказочные секреты» — це натхнення, свято, можливість самопізнання, це щастя прожити з героями багато прекрасних хвилин, зробити неможливе можливим.

Вже більше року телеглядачі міст Дніпропетровська, Дніпродзержинська, Новомосковська слухають українські, російські, литовські, японські, італійські та інші казки різних народів світу. Дуже вдалими і популярними стали розповіді про Святу Пасху, Різдво. З великим задоволенням телеглядачі переглянули виставу-розповідь «Пригоди Пасхального Яєчка». Героями літературних казок часто бувають діти. Ніхто з наших дітей-ведучих не схотів бути схожим на хлопчика з «Сказки о стеклянном человечке», який знищив свою совість. За час створення і показу таких передач діти ближче познайомилися з життям та творчістю великих казкарів світу: Г.Х. Андерсена, В. Гауфа, братів Грімм, Ш. Перро та ін. З великою увагою слідкували за пригодами літературних героїв з книжок талановитих дитячих письменників А. Ліндгрена, С. Маршака, А. Барто, К. Паустовського, М. Носова, В. Сутеева та ін. Маленькі ведучі удосконалюють свої акторські здібності, спілкуються на літературні теми, створюють свої «казкові шедеври». Передачі, в яких обговорюються питання, що хвилюють людство в різні часи, наприклад, «Який сенс нашого життя?», «Що таке добро і зло?», «Яким потрібно бути в сучасному світі?» вчать дітей добру. Багатьом запам'яталася передача за повістю-казкою К. Паустовського «Теплий хліб» — дитячі роздуми про совість, людяність, відповідальність кожної людини за все, що відбувається на Землі.

Кожна передача має яскраві заставки, вступні кадри, а напутні слова ведучих налаштовують дітей до зустрічі зі своїм чарівним, не схожим на реальність, повним казкових чудес світом.

Діти мають гостре почуття гумору, легко відгукуються на веселе та смішне, тому зйомки завжди проходять у невимушеній атмосфері дзвінкого, доброго сміху. Творчу атмосферу створює наш постійний оператор Іван Геннадійович Романенко. Він імпровізує, займається режисурою, створює нові епізоди, залишаючись абсолютно вірним народній казці, її законам, казковій естетиці. Іван Геннадійович дуже любить свою працю і дітей, відчуває їхній настрій і має величезне терпіння, спілкуючись з непосидючими «зірочками». Кожна передача закінчується фірмовим закликком: «А якщо ви хочете прочитати... , тоді приходьте до нас в бібліотеку, за адресою ... Ворошилова (разом) 9!». Треба бачити у цей час дитячі обличчя: з яким ентузіазмом, гордістю та завзяттям вони запрошують своїх ровесників до улюбленої бібліотеки. І як хороше

Тетяна Желізняк,
зав. відділом обслуговування читачів–учнів 5–9 класів КЗК
«Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Прекрасний світ любові і добра

Ефективною і дієвою формою роботи з користувачами різного віку, як показує практика, є діяльність різноманітних читацьких об'єднань. У відділі обслуговування читачів–учнів 5–9 класів для дітей працюють «Юні дослідники рідного краю», «Ліцеїст», «Закон і ми», «Книжкове товариство сучасних читачів–дівчаток», які відіграють надзвичайно важливу роль в організації інтелектуального спілкування, творчого розвитку, психологічної підтримки дітей. Усі зустрічі та заняття наших клубів проходять з позитивною енергетикою, бажанням дітей вчитися, досліджувати, отримувати відповіді на актуальні питання.

Вдалим досвідом вважаю діяльність клубу для дівчаток, який організували, не маючи ніяких підказок, і головне — забезпечили його життєдіяльність. Основна мета роботи цього клубу полягає у створенні оптимальних умов для читання і проведення змістовного дозвілля дітей, розвитку їхніх інтелектуальних і творчих здібностей, відвернення від згубного впливу «вулиці». При цьому ми намагаємося активно залучати дітей до читання, давати максимум знань, які стануть їм у нагоді в подальшому житті. Для цього організуємо різноманітні цікаві пізнавальні заходи: конкурсні ігрові програми, екскурсії, тематичні години. Створюючи клуб, ми орієнтувалися на дівчаток віком від 11 до 13 років. Перед нами постали питання: «Як їх об'єднати?», «Які в них інтереси, виховання?». У вигляді гри разом з психологом провели анкетування, проаналізували відповіді і склали план роботи (який також не є догмою, адже життя вносить свої корективи). Психолог бібліотеки звернула увагу на те, що це особлива група, оскільки саме у дітей, які знаходяться між дитинством і юністю, відбувається переоцінка цінностей, виробляється особисте відношення до змін. Підлітковий вік — це важлива пора життя кожної людини, коли дитина готується стати дорослою. Тому й необхідно не прогавити її у цей період і дати найкраще, допомагаючи формувати

чуті слова: «Я бачив вашу бібліотеку по телевізору, от і зайшов...». Серце бібліотекаря тьохкає від радощів: «Ось він, ще один довгоочікуваний маленький читач... Іди до нас, ми на тебе чекаємо...».

Основні якості кожної людини, як відомо, закладаються у дитинстві. І нам з вами потрібно виховувати в дитині таку життєву позицію, щоб вона була здатна боротися за реалізацію своєї особистості. Ми сподіваємося, що з наших читачів–телеглядачів виростуть хороші, добрі, працьовиті люди. Тому головним у роботі вважаю глибоке розуміння дітей, аналіз їхніх прагнень і можливостей, створення найсприятливіших умов для максимальної реалізації обдарованої особистості, закладення великого творчого потенціалу майбутнього інтелектуала, здатного пропагувати високі моральні цінності на благо свого народу. Хочеться, щоб на шляху якісних дитячих передач завжди горіло тільки зелене світло, бо цього потребує наш час, який вже готує народження ХХІІ століття.

необхідні принципи для сприйняття дорослого життя. І ось тут нам, як в старі добрі часи, вірними друзями–помічниками мають стати книги.

Бібліотека сьогодні — це світ спілкування з книгою, що відіграє важливу роль у становленні особистості. Оскільки наше «книжкове товариство» орієнтоване на дівчаток–підлітків, то й завдання пов'язані з вихованням і духовним світом саме дівчаток. А вони, як виявилось, мають дуже багато запитань до цього життя! Ми намагаємося допомагати їм знаходити правильні відповіді, вирішувати ті чи інші проблеми, що стосуються їхніх інтересів і побажань. Нашим «Товариством...», створеним у грудні 2008 року, керує Т.О. Журбенко, яка вміло знаходить підхід до кожної дитини, залучає до участі в заходах, щоб ніхто не залишився осторонь, щоб усі могли проявити творчі здібності, показати себе з кращого боку. Адже всі діти по своєму талановиті і нам, дорослим, потрібно ці таланти розкривати.

Тематику та формат зустрічей завжди обирають самі дівчатка, бо наше «Товариство...» — об'єднання добровільне, а головне завдання бібліотекаря полягає у тому, щоб, орієнтуючись на їхні інтереси, привести дітей до книги, стимулювати інтерес до читання, сприяти активному розвитку читацької діяльності. Підтримується і заохочується будь-яка творча ініціатива, а головне — ніякої повчальності, тільки сприяння, співпраця, співтворчість підлітків і дорослих, а необхідне коригування проводиться коректно. Своєю роботою ми прагнемо показати, що, незважаючи на жорстоку конкуренцію з боку онлайн-видань та віртуальних книжкових будинків, бібліотеки не втратили своєї значущості. Підтвердженням цього є поставлені нами завдання щодо виховання членів товариства: підвищувати освітній рівень дівчат, формувати світогляд, виховувати духовно-моральні цінності, вчити розмірковувати, висловлювати свої думки, робити висновки. Зустрічі–засідання проводяться двічі на місяць з вересня

по травень щонеділі у вигляді бесід, конкурсів, обговорень прочитаного, вражень після перегляду фільмів, відвідування театру, художніх виставок, свят. На першій після відпочинку вересневій зустрічі, яка зазвичай називається «Осіньне чаювання, або Знову разом», за круглим столом і чашкою чаю плануємо тематику на наступний рік: «Книга + фільм» — поєднання читання з переглядом і подальшим обговоренням, висновками і запитанням: «А як би я вчинила на місці героїні?»; «Театр ляльок», який дозволяє гуртківцям давати волю фантазії, грати різні ролі, співати, ставити казкові спектаклі для маленьких читачів, їхніх батьків і бабусь. А ще ми з дівчатками вчимося відпочивати, відвідуючи художні виставки, фотовиставки, спектаклі молодіжного театру «Верим!», і, звичайно, полюбаємо влаштувати свята: дні народження з тортом, чаєм, іграми, конкурсами, художніми номерами. Вчимося гарно накривати стіл та запрошувати гостей.

Спектр життєвих ситуацій, які хвилюють дівчаток, дуже великий. Це — дружба, перше кохання, стосунки з однолітками та вчителями, з батьками (наприклад, ситуативна гра «Відверто кажучи»). Розуміючи важливість взаємовідносин в сім'ї, запрошуємо дорослих на наші свята, і вони із задоволенням долучаються до роботи «товариства», відвідують з дівчатками театр, виставки. Склалися в клубі вже й свої традиції, одна з них — дружнє чаювання, веселі конкурси та ігри. Кожному підлітку необхідно знати, що є місце на Землі, де його люблять такого, яким він є, що сім'я — це джерело добра, що добро породжує добро, а любов породжує любов, і що бібліотека і бібліотекар для кожного з них є надійним другом та порадиником. Сьогодні деякі з наших дівчаток вже навчаються в коледжах, але не забувають бібліотеку і з радістю навідуються до нас у свій вільний час.

Сучасна держава потребує розумного, інтелектуально розвиненого та здорового підростаючого покоління. У Дніпропетровській області вперше в Україні розпочато масштабну роботу з розвитку інтелектуального руху серед школярів. Головний його акцент — організація ігор, які навчають дітей мислити конструктивно і готують до дорослого життя. До речі, наша область уже давно працює у цьому напрямі: саме в Дніпропетровську в 1982 році з'явився один з перших у Радянському Союзі міських клубів «Что? Где? Когда?», а назва «Брейн-ринг» народилася з подачі дніпропетровських знавців. Інтелектуальні ігри — одна з ефективних форм стимулювання пізнавально-творчої діяльності підлітків. Невипадково обласний проект «Розвиток інтелектуального руху на Дніпропетровщині» ініційований губернатором. Ми вважаємо актуальним приєднання до цього проекту, бо саме бібліотека є оптимальним місцем для підготовки і проведення інтелектуальних турнірів, індивідуальних та групових навчань. Наші фахівці мають можливість координувати таку роботу серед різних навчальних закладів. У цьому напрямі ми працюємо вже не один рік, проте, цілеспрямована робота розпочалася з 2012 року, коли розробили комплексну цільову програму розвитку інтелектуальних здібностей підлітків «Бібліо-ринг», метою якої є проведення інтелектуальних ігор серед школярів; залучення дітей та підлітків до спільної розумової діяльності; розвиток їхніх комунікативних здібностей; формування вміння аналізувати та об'єктивно оцінювати свою діяль-

ність в колективі; навчання роботі з сучасними засобами інформації. Учасники програми — діти-підлітки 13–15 років. Партнери програми — загальноосвітні навчальні заклади міста. Передбачається співпраця з управлінням освіти і науки облдержадміністрації, депутатами обласного рівня.

Фахівці обласної бібліотеки для дітей вже мають досить непоганий досвід з проведення інтелектуальних ігор серед учнів шкіл № № 10, 71 та ліцею № 100. Готуватися до них та робити їх ефективними і цікавими допомагає фонд бібліотеки, який налічує понад 170 тис. документів із різних галузей знань. Будь-якому бібліотекарю зрозуміло, що інтелектуальні ігри — блискучий засіб популяризації науково-популярної літератури. Взагалі це засіб привернути увагу дітей до тих книжок, які в інших умовах могли пройти повз уваги навіть найбільш читаючих дітей. Окрім того, те, що відбувається в процесі підготовки, є, безумовно, розвитком інформаційної культури в самому широкому розумінні цього слова. Такі ігри вчать кожного учасника аналізувати і синтезувати отриману інформацію та використовувати арсенал своїх знань. Так, у травні в бібліотеці відбулася інтелектуальна гра-змагання «Що ти знаєш про футбол? Чемпіонат світу 2012 в нашій країні». Хлопці й дівчата 8-х класів ліцею № 100 і середньої школи № 10 змагалися за звання кращої команди — знавця з футболу та історії турнірів європейських збірних. До завзятої гри приєдналися вболівальники, і гра інтелектуалів стала яскравим шоу. По закінченню кожен з гравців отримав пам'ятку про гру, а команда-переможець середньої школи № 10 — Кубок.

Напередодні Нового року ми провели чергову гру в нашому інтелектуальному клубі. Позмагатися в знаннях на тему «Новий рік крокує по планеті» зібralися учні шостих класів: команда «Перемога» зі школи № 71 та «Еко-діти» зі школи № 67. Команди на чолі з капітанами спритно лавірували у морі запитань про традиції святкування Нового року в різних країнах світу. Одним із завдань було створення реклами улюбленої книги в електронному варіанті. Запитання-відповіді пересипалися піснями, танцями, грою на музичних інструментах, жартами. У результаті багаточасової динамічної гри перемогла дружба. А на завершення шоу був святковий стіл з ласощами та цікаві книги в подарунок найкмітливішим.

Бібліотечне краєзнавство сьогодні по праву залишається одним із основних напрямів нашої діяльності, бо вивчення історії рідного краю — це людська пам'ять, в якій назавжди залишаються найцікавіші і найяскравіші її сторінки, це духовність підростаючих поколінь. Бібліотекарі намагаються знаходити щось нове і невідоме про своє місто, відшуковують цікаві факти для того, щоб пробудити у читачів інтерес до літератури краєзнавчого характеру та спонукати їх до вивчення історії, традицій і звичаїв нашого народу. Ми урізноманітнюємо та постійно запроваджуємо нові форми і методи роботи для популяризації зібраної літератури. Спільні інтереси до краєзнавства в 1998 році об'єднали юних користувачів у клуб, який вони назвали «Юні дослідники рідного краю». Його діяльність допомагає нам залучити дітей до інтелектуального спілкування, надає їм необхідний творчий простір для проведення змістовного дозвілля і поповнення інформаційного багажу. Члени клубу багато читають, готують виступи,

сперечаються, висувають свої гіпотези і пропозиції. Наша мета — привити підростаючому поколінню любов та гідність до своєї рідної землі.

Творчому розвитку особистості, самореалізації дітей сприяє і діяльність клубу «Лицеїст», що працює з 1999 року. Його мета — створення реальних умов для здійснення індивідуального підходу до читачів, побудованого на урахуванні читацького інтересу, ініціативи, прагненні виявити творчий потенціал. Ми з любов'ю, а діти з великою зацікавленістю кожний рік продовжують це спілкування. Наші зустрічі відбуваються один раз на місяць, тому що підлітки навчаються у математичному класі і мають велике навантаження. Заходи з кожним роком стають бажанішими і цікавішими. Наприклад, літературна година «Льюїс Керролл — людина із Задзеркалля: цікава книга — улюблений фільм» (до 180-річчя від дня народження письменника); візуальна інформаційна година «3 Днем народження, Дніпропетровщино!»; творча зустріч з місцевою дитячою письменницею Ілоною Волинською «Книга в моєму житті»; літературно-музичний вечір «Яскраве свято наших мам»; година спілкування «Бібліотека в твоєму житті», дискусія «Толерантний світ — гармонічний світ: Вчимося бути терпимими між собою та у світі»... Завершили минулий рік ми новорічним святом «У нас веселий карнавал» — святом інтелектуалів, жартівників, співаків, танцюристів та художників. Готувалися до нього дуже ретельно. Відповіді на запитання хлопці та дівчата опрацьовували по енциклопедіях, хтось працював в Інтернеті. Судило гру компетентне журі. Зустріч біля ялинки була цікавою, веселою, завзятою.

Кращому розумінню дітьми правових норм, законів, власних прав і свобод сприяє правове виховання. Саме тому, для читачів організовується багато заходів, які сприяють популяризації правових знань, продовжує діяльність бібліотечний клуб «Закон та ми», де підлітки отримують перші знання з правознавства. Робота тісно коор-

динується зі службою у справах дітей Жовтневої районної у м. Дніпропетровську ради, головним управлінням юстиції у Дніпропетровській області. Для членів клубу проводяться більш вагоміші і серйозніші заходи, а саме: юридичний діалог «В полі зору право: ази правової абетки», година-роздум «Ми і злочинність у загальній структурі злочинів», дискусія «Прийшла пора за все відповідати: порушено кримінальну справу... цього могло не статися»; година права «Знати щоб уникнути», бесіда-порада «Небезпечні зустрічі: Як не стати жертвою злочину», обговорення проблеми «Не переступи межу: Підліток і місто». Для кваліфікованих бесід з показом відеоряду запрошувалися фахівці обласного управління юстиції: головний спеціаліст відділу правової освіти А.Н. Кисіль та провідні спеціалісти А.П. Мамедова, Є.В. Холодько та Ю.А. Циба. Зі свого боку бібліотекарі завжди надають можливість ознайомитися з популярною літературою з означених тем, привертають увагу дітей до книжок, де герої самостійно переборюють життєві негаразди, популяризують літературу, що допомагає психологічно підтримувати віру у власні сили, розвивати почуття впевненості і толерантності в стосунках з людьми. Намагаємося такі заходи спрямовувати на діалог з дитиною, розмови у колі друзів і будемо їх проведення таким чином, щоб була можливість спілкуватися з однолітками, висловлювати власну точку зору з певної теми чи проблеми.

Я глибоко переконана, що бібліотекар, особливо працюючий з дітьми, це не стільки професія, скільки стан душі — душі, що зберегла частинку дитинства; уміння бачити унікальність навіть в «найсірішому» і потайному; здатність мислити нестандартно; «заряджати» своїми ідеями. І грати! А найголовніше — усвідомлювати важливість, необхідність своєї справи і дуже любити дітей. Адже тільки така людина може розраховувати на повну довіру дитини, що прийшла до бібліотеки.

Тетяна Федусь,
зав. відділом мистецтв КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Живіть з прекрасним у душі

У наш бурхливий час у суспільстві відбуваються кардинальні зміни: поява і прогрес нових технологій, захоплення дітей та юнацтва комп'ютером і Інтернетом, що певною мірою вплинуло на спад читацької активності. Саме тому популяризація книги була і залишається одним із основних завдань дитячих бібліотек. Сучасність вимагає від бібліотекарів проводити активну рекламно-іміджеву діяльність для повнішого забезпечення потреб підростаючого покоління в освіті, самоосвіті, духовному, емоційному і естетичному розвитку.

З огляду на це, тема мистецтва на сьогоднішній день набирає обертів. Дуже хочеться, щоб кожна людина, починаючи з дитинства, пізнавала світ мистецтва і вчилася відчувати прекрасне, світле, вічне. Як сказав Грюн: «Творити мистецтво можуть лише обрані, любити і розуміти його — будь-яка людина». Існує багато видів мистецтва: архітектура, скульптура, живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, література, музика, театр, цирк, художня самодіяльність, кіно і телебачення, художня фото-

графія, хореографія... Різноманітний матеріал з цих питань можна знайти у відділі мистецтв обласної бібліотеки для дітей, який раніше мав назву — відділ естетичного виховання. За останні роки він поповнився сучасними технічними засобами, які дозволяють розширити коло і якість послуг та значно підняти рівень проведення масових заходів. Втіленню творчих задумів допомагають комп'ютер, мультимедійний проектор, домашній кінотеатр, музичний центр, плазмовий телевізор. Слід зазначити, що фонд достатньо різноманітний і становить 12,5% від загального фонду бібліотеки. У нас є енциклопедії, журнали «Джміль», «Українська культура», «Музика», «Музыкальная жизнь», «Юный художник», «Театральная жизнь», «Искусство», «Народне мистецтво» та інші; велика кількість сучасних аудіокниг із записами дитячих казок українською, російською мовами; вірші; оповідання; твори українських, російських та зарубіжних письменників за шкільною програмою для різних вікових категорій, історія, фантастика; музична література, збірки пісень з нотами для фортепіано, скрипки, гітари, гобоя та ін. Разом із сучасними матеріалами є велика кількість ра-

ритетних видань — грамплатівок із записами класичної, естрадної, народної музики, діафільмів, діапозитивів. За допомогою вищезгаданих матеріалів фахівці бібліотеки проводять мультимедійні презентації, майстер-класи, театралізовані видовища, художні вернісажі, вечори-зустрічі тощо.

Основи естетичної культури закладаються в ранньому дитинстві, тому важливе значення має естетичне виховання учнів молодшого шкільного віку. Саме в цьому віці здійснюються перші свідомі кроки в світ прекрасного, закладаються естетичні запити і уподобання дорослих людей. Недаремно в бібліотеці вже майже 30 років для молодших школярів успішно діє лекторій «Вчись розуміти прекрасне». Щороку працівники відділу мистецтв творчо підходять до вибору нової програми, використовуючи сучасні засоби донесення інформації до дітей. Упродовж 2012 року лекторій працював за програмою «Архітектура та живопис: бачити та відчувати». Користувачі — учні 2–4 класів на заняттях ознайомилися з творчістю видатних архітекторів і художників та їх роботами. Цікавий діалог відбувся біля полотен «Венеція в творчості художників: Франческо Гварді», де мова йшла про венеціанського живописця Ф. Гварді, якому в 2012 році виповнилося 300 років. Читачі ніби мандрували Венецією, роздивляючись живописні полотна майстрів. Серед робіт слід відзначити картини Джованні Антоніо Каналетто, якого називають «Майстром венеціанського сонця». На завершення діти переглянули відео «Карнавал у Венеції», яке викликало велику радість та захоплення неповторною фантазією дизайнерів по костюмам та театралізованої вистави на вулицях чарівної Венеції і подивилися випуск журналу «Мистецтво» з однойменною назвою заходу. Дітям дуже сподобалося брати участь у діалозі біля полотен. Деякі з них ділилися особистими враженнями від такої захоплюючої подорожі. Роль естетичного виховання підлітків дуже важлива. Фахівці стверджують, що стійкі літературні та мистецькі уподобання формуються у 12–14 років, тому для цієї категорії користувачів проведено багато масових заходів на допомогу засвоєнню шкільної програми з образотворчого мистецтва з циклу «Світ дивовижної краси». Слід відзначити мистецьку годину «Петриківський декоративний розпис», під час якої діти дізналися про історію виникнення селища Петриківка, техніку декоративного розпису, почули легенду про петриківський розпис та познайомилися з деякими видатними майстрами та їхніми роботами. Радість, зацікавленість, емоційний підйом вони отримали і від участі в майстер-класі, який провела Т.А. Гарькава, заслужений майстер народної творчості зі своїми вихованцями — студентами Дніпропетровського театраль-но-художнього коледжу. Потім кожному вручили комплект листівок «Петриківка».

Великою популярністю серед читачів користується дитячий літературний кіноклуб «Книга + кіно», що вже три роки працює під девізом «Дивимось — Читаємо — Відпочиваємо». Його програма базується на екранізації фільмів та мультфільмів за книгами-ювілярами року. Метою клубу є розвиток читацької активності завдяки об'єднанню традиційних та мультимедійних форм донесення інформації, популяризація кращих зразків літератури та реалізація рекреаційної функції дитячої бібліотеки. До репертуару пізнавально-розважальних програм для дітей 1–

7 класів входять такі теми, як: «Дніпропетровщині — 80», «Чемпіонат з футболу. Євро — 2012», «Я люблю мистецтво», «Театр ляльок» тощо. Найбільш дієво працює клуб під час літніх канікул.

Для дорослішої аудиторії читачів у відділі працює відеосалон. Зустрічі тут проходять щонеділі. Репертуар складають фільми російських, українських та зарубіжних митців, перегляди яких відбуваються в оригіналі, деякі з них супроводжуються субтитрами. Перед показом бібліотекар розповідає про режисера, акторів фільму, а в кінці обов'язково проходить жваве обговорення, де кожен висловлює своє ставлення до переглянутого. Діти старшого віку та юнацтво, які бажають приєднатися до кіноманів, можуть знайти інформацію про відеосалон і фільми, що будуть транслюватися, а також висловити своє враження від перегляду в «ВКонтакте» у рубриці «Відеосалон».

Література з мистецтва, як можливо жоден інший галузевий розділ бібліотечного фонду, потребує врахування особистих інтересів дітей, а також стійких стереотипів у сприйнятті певних напрямів і жанрів. Пріоритетною групою визначають талановитих і творчообдарованих дітей, що мають науковий інтерес до мистецтва: учнів музичних і художніх шкіл, шкіл естетичного виховання, учасників самодіяльних театральних, хореографічних, вокальних колективів. Для них бібліотекарі створюють цикли заходів, які допомагають поглиблювати знання в галузі мистецтва. Неабияку підтримку в цьому надають партнери бібліотеки — музична консерваторія ім. М. Глінки, музичні школи № 1 і № 2 ім. Штогаренка, школи мистецтв, палаци творчості для дітей та юнацтва, Дніпропетровський національний історичний музей імені Д.І. Яворницького, Дніпропетровський художній музей, з якими протягом 10-ти років ми працюємо в рамках програми «Художній вернісаж». У плідній співпраці з викладачами та студентами Дніпропетровської консерваторії ім. М.І. Глінки у відділі мистецтв у 2012 році за програмою «Історія музичних інструментів» діяла музична вітальня. Для учнів 5–9 класів проведено ряд заходів, на яких читачі знайомилися з історією виникнення і різновидами музичних інструментів. Тут звучала музика у виконанні студентів на фортепіано, скрипці, альті, віолончелі, гітарі. Одним із найцікавіших заходів був музичний вернісаж «Королева музичних інструментів» за участі струнно-смичкової групи симфонічного оркестру. Присутні з неабияким інтересом прослухали Віденський вальс І. Штрауса, сюїту соль мажор Аллеманда С. Баха у виконанні студентки консерваторії Олександри Палієнко. Усі були зачаровані музикою та інформацією про музичні інструменти, підкріпленою аудіо та відеопоказом. Спогади про цей захід надовго залишать радість у душах дітей. Спільно з ДМШ № 1 фахівці відділу підготували і провели вечір-зустрічі «Музика в наших серцях» для учнів 2–4 класів. З матеріалів виставки «Музика — сенс життя» діти дізналися про історію виникнення музики, про різноманітні жанри і музичні інструменти. Впевнені, що усі присутні отримали задоволення від заходу.

Майже 70 років приходить до дітей України Тиждень дитячого читання — свято для дітей і дорослих, які люблять і шанують книгу. Адже саме читання допомагає дитині осягати знання, накопичені людством. Через живе спілкування, дискусії, вікторини, конкурси, діалоги ми на-

магаємося віднайти стежинку до дитячих сердець і вкласти їм у руки книгу. Цього року на Тиждень до відділу мистецтв завітали учні 2–9 класів, для яких підготували багато різноманітних заходів. Одним з найцікавіших став концерт–турне «Музична подорож у світ книг», що проводився спільно з дитячою музичною школою № 2 ім. А. Штогаренка. Цікавими для дітей були і виставка «Її величність — Музика!», розповідь про музику різних країн світу та виступ музичного колективу «Сонет» під керівництвом Л.І. Бігєєвої, викладача ДМШ № 2, члена спілки композиторів України. Наприкінці всі виконавці отримали у подарунок книги, а присутні велику насолоду від веселої, емоційно-піднесеної атмосфери.

Творчий колектив відділу мистецтв йде в ногу з сучасністю, підтримує позитивний імідж бібліотеки, намагаючись проводити заходи на високому професійному рівні. Бібліотекарі відділу беруть активну участь у громадському обговоренні «Бібліотека нашої громади: Сучасне та майбутнє», упродовж року надають інформацію про актуальні теми, цікаві заходи та новинки для контенту: на Блог «Днепропетровская обласная библиотека для детей», «ВКонтакте» «Детская — Библиотека — Днепропетровск». Слід відзначити, що інформування користувачів про бібліотечні ресурси, послуги та цікавинки висвітлюються також у пресі, на радіо та телебаченні, а велика кількість дитячих передач на 27 каналі дитячої кіностудії «Разом» транслюються за участі читачів і працівників бібліотеки.

Багато цікавого і корисного для себе дізнаються читачі відділу мистецтв з рубрики «В світі кіно». У 2012 році телепередачі були присвячені видатним кінорежисерам, сценаристам та акторам О. Роу, Г. Міллярю, К. Буличову,

Є. Велтистову, Р. Зеленій, Л. Куравльову, Н. Мордюковій та ін., а також кіномитцям, творчість яких пов'язана з нашим краєм, Вахтангу Кікабідзе, Ліі Ахеджаковій. Ведучий телепередач Осін Кирил з вогником в душі, емоційно і грамотно розповідав про історію виникнення фільмів, мультфільмів, кіноляпи, спецефекти та інші родзинки кіномистецтва, а зав. відділом мистецтв Т.М. Федусь доповнювала його розповідь найцікавішими епізодами з життя і творчості кіномитців. Професійно, на високому рівні зйомку та монтаж фільмів здійснював Іван Романенко. Усі бажаючі можуть переглянути найбільш цікаві телепередачі у віртуальній телестудії в *You Tube* в рубриці «В мире кино» і залишити свої враження від побаченого.

Фахівці відділу мистецтв беруть активну участь у роботі курсів з підвищення кваліфікації бібліотекарів області, методичних об'єднань шкільних бібліотекарів. В 2012 році завідувач відділом виступала з доповіддю «Сучасний підхід до використання літератури по мистецтву в роботі з дітьми» на обласному семінарі «Дитяча бібліотека сьогодні: нові можливості, нова якість обслуговування». У відділі розроблено і видано пам'ятки–лістівки із циклу «Живіть з прекрасним у душі» Вип. 6, «Казковий світ театру» Вип. 7, «Ура! Цирк», а також довідник термінів «Сучасне мистецтво».

Багато цікавого, пізнавального та естетично-вишуканого знайдуть користувачі у відділі мистецтв, колектив якого робить усе можливе для задоволення їхніх запитів і потреб. Сподіваємося, що це допоможе нашим читачам пізнати мистецтво, закохатися в його твори і жити з прекрасним у душі. А вчитися цьому потрібно все життя!

Вікторія Панченко,
провідний психолог КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей»

Наші діти — наше майбутнє: психологічна служба в дитячій бібліотеці

Сучасні діти та підлітки дуже непрості. Багатьох з них хвилюють такі питання, як труднощі в спілкуванні, конфлікти з оточуючими, бажання стати впевненими в собі. Психолог є своєрідним дзеркалом, у якому кожен має можливість побачити себе ніби з боку без «маски» та з'ясувати для себе, яку ж ти роль «граєш» на людях і хто ти на самоті. І де, як не в дитячій бібліотеці, така робота буде ефективною та потрібною, бо саме тут більшість дітей почувається вільно і комфортно, вони відкриті для спілкування. Психолог працює за багатьма напрямками, починаючи з самих маленьких читачів, яким дорого в бібліотеку показала мама.

Наше завдання полягає не тільки у тому, щоб професійно зустріти, зацікавити дитину, порекомендувати їй літературу, яка не залишить байдужою, приверне до читання і подальшого відвідування бібліотеки, а й також у наданні психологічних консультацій батькам щодо виховання дітей. З цим добре справляється наш бібліотечний клуб, де молоді мами обговорюють вікові кризи своїх дітей та нові етапи розвитку, дізнаються, як саме поводитися зі своєю дитиною, щоб зберігати авторитет «дорослого». Бо усім відомо, що саме на цьому віковому етапі формуються основні моделі поведінки: як проводити віль-

ний час, де шукати відповіді на запитання?.. Дуже хотілося б прищепити дітям любов до книги!

Наші діти йдуть до школи. І ми знову поруч. Проводимо аналіз на психологічну готовність до школи, допомагаємо адаптації в новому колективі, використовуємо при цьому арт-терапевтичні методики, казкотерапію, бібліотерапію. На заняттях діти малюють свою сім'ю, свій настрій, свої проблеми, з якими не треба їх залишати на самоті. Ми вчимо їх спілкуванню, умінню чути себе і кожного, обговорюємо актуальні теми, розмірковуємо над такими поняттями, як взаєморозуміння, ревності, дружба, повага. І нарешті, ще одна наша найцікавіша категорія читачів — підлітки, для яких, на жаль, авторитети близьких людей, батьків, учителів майже на останньому місці. І психолог повинен стати тією «сторонньою» людиною, яка допоможе розібратися в собі, намітити нові завдання...

Знайомство психолога з дитячим колективом завжди починаємо грою «Давай познайомимось», під час якої супровід дорослого допомагає кожній дитині презентувати себе, що залишається досвідом на все життя. Ще одним сценарієм життя є лекція–бесіда «Конфлікти та шляхи їх попередження», готові шаблони поведінки якої допомагають в аналогічних життєвих ситуаціях. Дієвими під час такої роботи є бібліотерапія, поєднання казкотерапії з арт-

терапевтичними методиками, наприклад: «Малюнок сім'ї», «Мій настрій», «Неіснуюча тварина». Велику увагу приділяємо питанням вільного часу дітей та негативного впливу телебачення. Обговорення цих проблем проходить на батьківському всеобучі, де вони отримують рекомендації щодо виховання дітей, впливу сім'ї на різних виховних етапах. Арт-терапевтичні методики мають найбільш адекватну оцінку емоційного стану людини. І в комплексі з тестовим матеріалом та бесідою можна діагностувати депресивний стан дитини, який майже завжди приводить до дитячих хронічних неврозів. Батьки та вчителі повинні розуміти всю відповідальність за психологічне здоров'я кожної дитини.

Вже більше 15 років працює психолог в Дніпропетровській обласній бібліотеці для дітей. І завдяки цьому напрацьовано багато практичного досвіду, який узагальнено в консультативно-методичних матеріалах: «Психолог в дитячій бібліотеці», «Бібліотерапія — як шлях подолання кризи», «Психологічна служба в дитячих бібліотеках».

Інна Табакова,

заступник директора Дніпродзержинської ЦБС по роботі з дітьми

Дитячі бібліотеки Дніпродзержинська

До централізованої бібліотечної системи міста входять три дитячі бібліотеки та п'ять дитячих відділів при дорослих бібліотеках-філіях. Центральна міська бібліотека для дітей є найстарішою, їй виповнилося 65 років, і саме вона стала першою бібліотекою, створеною для обслуговування юних читачів. Починалася історія з дитячого відділу міської бібліотеки ім. Т.Г. Шевченка, де й досі як реліквія зберігається реєстраційне свідоцтво, датоване 1 листопада 1946 року. За спогадами першої завідувачою Марії Степанівни Шпуй обслуговували вони на той час 105 дітей. Сьогодні ж бібліотека має майже 2,5 тис. користувачів, книги, журнали, бібліотечний кінозал, безкоштовний Інтернет, а у 1979 році одержала статус центральної міської бібліотеки для дітей в централізованій бібліотечній системі. Її колектив складають висококваліфіковані працівники з великим досвідом роботи. Знавці дитячої літератури, закохані у справу свого життя, Тетяна Володимирівна Дорофєєва, Тетяна Миколаївна Писаревська, Людмила Анатоліївна Ревко працюють у бібліотеці понад 20 років, а нещодавно завідувачою стала Інна Миколаївна Табакова, яка багато років тому була тут ще читачкою. Наша бібліотека в 2010 році стала лауреатом міської премії в галузі культури, мистецтва та туризму в номінації «Бібліотечна справа», в 2009 — отримала диплом — «Краща бібліотека року», в 2011 — була переможцем конкурсу проектів програми «Бібліоміст» «Надання нових бібліотечних послуг за допомогою Інтернет», а в 2012 — увійшла до числа переможців 9 раунду з проектом конкурсу буктрейлерів «Любов моя — футбол». Колектив неодноразово нагороджувався грамотами і подяками міського голови, а провідний бібліотекар Т.В. Дорофєєва стала переможцем обласного конкурсу «Кращий бібліотекар дитячої бібліотеки» 2011 року.

Ми любимо своїх читачів і багато робимо для того, щоб процеси навчання, пізнання, спілкування і прове-

У час інформаційних технологій, що стрімко розвиваються, ми нерідко забуваємо про основну ключову ланку нашої роботи — людину. Найголовнішим у діяльності бібліотек має бути налагодження правильних відносин з читачами і дуже важливим у цьому процесі є об'єктивний зворотній зв'язок. Тому ми регулярно проводимо опитування дітей: чи вони задоволені бібліотекою, що хотілося б змінити, а що подобається найбільше, якій літературі віддають перевагу, якою вбачають бібліотеку майбутнього. Підсумовуючи свої напрацювання за всі роки, ми розуміємо, що досвід роботи психолога в бібліотеці є показовим. І що в потоках нової інформації важливо не випускати з поля зору дитину, яка має бути завжди найголовнішим нашим досягненням.

Сьогодні наш читач приходиться до бібліотеки не тільки за книгою. Останнім часом бібліотека для нього ще й «реабілітаційний центр», центр культури та дозвілля, центр спілкування. І триада «бібліотекар-психолог-читач» — найкращий варіант спілкування!

дення дозвілля проходили для них у бібліотеці цікаво. З 2001 року працюємо за програмою з позакласного читання для молодших школярів колегіуму № 16, що включає «незвичайні уроки»: урок-свято, урок-пам'ять, урок-усмішка, урок-роздум і навіть урок-циркова вистава. У 2009 році програма трансформувалася у цільову бібліотечну — «Дитинство з книгою» і складається з чотирьох модулів: «Разом з книгою ми зростаємо», «Гармонія», «Літо з книгою» та «Книги вчать нас добру». Завжди намагаємося знаходити форми проведення заходів, що цікаві і дітям, і педагогам, і батькам. Наприклад, цикл бесід «Українські письменники, які писали російською мовою», урок-гра «Українська іграшка», літературно-мистецькі подорожі «10 хвилин з мистецтвом». Великою популярністю користувався цикл заходів «Маленький екран до великого Всесвіту: віртуальні мандрівки країнами Європи».

Особливо цікаво проходять театралізовані заходи, під час яких виступають як ляльки, так і живі актори, тобто бібліотекарі. Саме так були проведені свято однієї книги «Незвичайні пригоди в лісовій школі», лялькова вистава «Зайчикова тітонька», літературно-театральна зустріч «Чудеса за завісою», «Свято першого дзвоника з котом Базиліо та лисицею Алісою», міський етап Всеукраїнського конкурсу «Найкращий читач України — 2011» з героями книг Д. Ємця, розважально-ігрова програма «Веселий Новий рік з потішними Бабусями-Ягусями» тощо.

Пріоритетом у роботі бібліотеки-філії № 5, серед користувачів якої діти з малозабезпечених родин, діти-сироти, що тимчасово перебувають на профілактичному лікуванні в дитячому протитуберкульозному санаторії, одинокі матері, є родинне читання. Тут разом вже багато років завзято працюють Юлія Вікторівна Задорожня та Ганна Борисівна Какуша, які збирають на цікаві зустрічі з книгою у клуб сімейного читання «Джерело» дітей, бібліотекарів, батьків, навіть дідусів та бабусь. Його засідання відбуваються не лише в приміщенні бібліотеки: сумісні прогулянки до лісу влітку, екскурсії до центральних

бібліотек, відвідування міської ялинки, сімейні свята читання, подорожі до кімнати дитинства батьків юних читачів — кожна така зустріч має свою родзинку. В гості сюди приходили «яскраві» особистості міста: поетеса Анна Купрій, фотограф Ірина Лук'янішина, дитячий поет Олег Майборода. За три роки існування клубу ми переконалися, що бібліотека дійсно сприяє відновленню традицій сімейного читання. Сьогодні до нас не тільки мами і тата приводять своїх дітей, а, що цікаво, діти ведуть до книжкового дому своїх батьків, бо тут можна не тільки прочитати книгу чи журнал, попрацювати за комп'ютером, але й навчитися готувати вітамінні салати до новорічних свят, в'язати різні речі тощо. А які смачні пироги та паски приносять до Великодня бабусі читачів!!!

У 2011 році своє 60-річчя відсвяткувала бібліотека-філія № 8, яка обслуговує дітей віддаленого району Дніпродзержинська — Соцміста. Багато років її очолювала Поліна Іванівна Целік, а відданою помічницею стала її донька — Тетяна Миколаївна Гончар, яка прийшла на роботу рядовим бібліотекарем, а з 1996 — вже керує філією. Разом із Веронікою В'ячеславівною Паденко вони стали дуєтом однодумців, якому вдалося створити справжню творчу, активніючу установу для дітей, що привертає увагу мешканців Баглійського району. Сьогодні, як і гоже кожній гарній бібліотеці, філія № 8 має «своє обличчя», свою родзинку. Колишні читачі тепер приводять сюди своїх дітей та онуків, яких приваблює не тільки тепла атмосфера, цікаві книги, а й, наприклад, можливість самому стати актором лялькового театру. Вже четвертий рік поспіль тут працюють за цільовою програмою «Читай-місто і зустріч в ньому», і крок за кроком бібліотекарі разом з вчителями початкової школи намагаються наполегливо й цілеспрямовано формувати у дітей навички користування книгою, фондами бібліотеки, її довідково-бібліографічним апаратом, виховувати бережливе ставлення до книги. Велика увага приділяється бібліотечним годинам, бібліографічним оглядам, вікторинам, бібліотечно-бібліографічним іграм, а робити захоплюючим допомагає лялька. Цікавими і корисними є заходи, що готуються разом із шкільними бібліотекарями та керівниками класів. Так, до Всеукраїнського дня бібліотек та 60-річчя заснування бібліотеки учні 3-А класу СЗШ № 20 (керівник С.А. Грицай, шкільний бібліотекар В.А. Кравець) підготували яскраве літературне свято «Цей дивний світ — бібліотека», яке не залишило байдужим жодного. Піднесений настрій, різноманітність та яскравість виступів підтвердили думку, що діти поважають працю бібліотекарів, захоплюються читанням книг, бережливо ставляться до них.

Надзвичайним видався диспут «Що важливіше в житті сучасної дитини: книги чи комп'ютер?», що проводився з учнями 7-А класу СЗШ № 20 (керівник Н.Г. Алексєєва). Перед дітьми поставили запитання: «Чи потрібна книга сучасній молодій людині, яка вільно користується Інтернетом, чи достатньо лише комп'ютера, який дає можливість, не відвідуючи бібліотеку, знаходити потрібну інформацію?». Нам, дорослим, було дуже приємно почути обґрунтовані думки юних читачів про те, що для кожної розумної людини порівнювати комп'ютер і книги — це нонсенс. Є надія, що люди ХХІ століття, працюючи з комп'ютером, знайдуть можливість приділити увагу і

книзі. Звісно, така важлива робота не була б можливою без підтримки директорів та педагогічних колективів шкіл. У вересні 2011 року програму було представлено директорам СЗШ № 20 і 37 і бібліотечні уроки включили до навчальної програми, вони дають змогу учням отримати загальні знання про бібліотеку, культуру роботи з книжкою, вчать користуватися довідковою літературою, періодикою, бібліографічними покажчиками, каталогами та картотеками. Позитивними результатами впровадження програми з формування бібліотечно-бібліографічної грамотності вважаємо збільшення кількості читачів; кількісні та якісні зміни у фонді та репертуарі періодичних видань для молодших школярів; створення активу з дітей — учасників програми та виявлення волонтерів, які б самі брали участь у заходах та залучали до них своїх друзів; можливість колективу системно працювати над реалізацією поставлених завдань завдяки переходу від звичайного планування до створення перспективної програми.

Активна робота з читачами не припиняється і влітку. Цільова програма літнього читання «Літо з книгою» існує в усіх дитячих бібліотеках та дитячих відділах. Її важливою частиною є організація веселих ігрових пізнавальних заходів. Проект «Бібліотека на галявині» бібліотеки-філії № 9 викликав захоплення своєю неординарністю: читати книги просто на природі — було не очікувано, але дуже приємно! Бібліотека-філія № 5 працювала за програмою інтелектуального відпочинку «Читання — не байдикування, а праця душі». Чудовою була гра-вистава «Подорож сторінками улюблених казок», яку проводили працівники бібліотеки-філії № 7 разом з активістами бібліотеки та учасниками літнього театру «Рукавичка». Центральна бібліотека для дітей запросила на «Книжкове літо по-дніпродзержинськи» вихованців шкільних оздоровчих таборів. 1 червня в Міжнародний день захисту дітей відвідувачів чекав День везіння — маленькі читачі отримували цукерки. Свято книги «Хто не любить літо? Літо люблять всі!» привітало кращих читачів та їхніх батьків. Влітку відкрив свої двері бібліотечний кінозал «Книга на відео». Діти із задоволенням відсвяткували 75-річний ювілей студії «Союзмультфільм». Творча мандрівка «Сторінками журналу «Веселий художник» ознайомила дітей з цікавим і корисним журналом, вони навчилися створювати свої власні шедеври. А на початку осені працівники ЦБС традиційно підводять підсумки літнього читання «Лідери читання», де переможці обов'язково отримують призи від бібліотек, а класні керівники, діти з яких найактивніше читали влітку, відзначаються грамотами.

За цільовими програмами розвитку дитячого і сімейного читання успішно працюють усі бібліотеки міста, наприклад: в бібліотеці-філії № 9 реалізовується програма «Ростимо дитину читаючою та творчою»; в бібліотеці-філії № 4 — «Добро починається з тебе»; в бібліотеці-філії № 3 — «Книга у спадщину». Ми переконалися, що робота за цільовими програмами та діяльність бібліотечних клубів дають змогу бібліотекарям систематично працювати з читачами за обраним напрямом, приділяти більше уваги дітям, залучати нових читачів, постійно співпрацювати з навчальними закладами, дошкільними і позашкільними установами, організаторами дитячого читання. І все це на благо дітей!

Галина Гудзима,

зав. відділом соціокультурної діяльності НБУ для дітей

«Книга + читацьке об'єднання — успішний тандем у вихованні юного читача та популяризації читання»

Дозвілля — це особлива сфера особистісної та соціальної культури, що допомагає духовному розвитку і творчим здібностям людини, реалізації її інтересів, пошуку нових ціннісних орієнтирів шляхом вільного вибору. У дитини саме в процесі дозвілєвої діяльності формуються культурні потреби і смаки, виховується емоційне сприйняття, вміння спілкуватися, погляди на життя.

Проблема організації дозвілля підростаючого покоління в нашій країні є надзвичайно злободенною, бо сьогодні існує багато суперечностей, зумовлених невідповідністю між сутністю дозвілля та існуючими в реальній дійсності формами і методами його проведення. Дозвілєва діяльність поділяється на культурну та антикультурну, асоціальну. Основні розбіжності між цими видами полягають у тому, що перша спрямована на розвиток особистості, створення цінностей, які схвалюються суспільством, а друга — на її руйнування, що безумовно суперечить духовній суті людини і призводить до спаду внутрішнього духовного світу.

На жаль, засоби масової інформації дуже часто створюють своєрідний ореол процвітання злочинця, що легко йде по життю. Великий вплив на свідомість юного покоління справляють інформаційні технології низькопробного характеру, які заповнили наше сьогодення: серіали переповнені еротичними сценами; мультфільми сповнені жорстокістю та підступністю; примітивна музика та ін. На наше щастя, не всі піддаються спокусі. Тому й конче необхідно поступово перекладати зусилля підростаючого покоління зі сфери антикультурної в культурно-дозвілєву. Велику роль у цьому процесі відіграє розгалужена мережа дитячих бібліотек країни зі своїми фондами, читальними залами, діючими книжковими виставками. Адже сучасна бібліотека виступає не лише пасивним популяризатором культурного дозвілля, вона є його активним організатором на безоплатній основі. Синтезуючи освітню, інформаційну, просвітницьку, довідкову функції бібліотеки, однією з домінуючих можна з впевненістю назвати культуротворчу, яка включає, в першу чергу, розвиток творчих здібностей дітей та організацію їхнього змістовного дозвілля. Підтвердженням цих міркувань є Закон України «Про культуру» від 14.12.2010 року, де заклади культури визначаються як такі, чия діяльність спрямована на створення умов для забезпечення розвитку творчої людини, і акцент зроблено на підвищення культурного та естетичного рівня. При визначенні пріоритетів своєї діяльності дитячі бібліотеки також керуються і міжнародними документами: Конвенцією ООН про права дитини, в якій окреслено право кожної дитини на максимально повний розвиток своїх здібностей; «Керівництвом для дитячих бібліотек» ІФЛА де зазначається, що бібліотека для дітей повинна поряд з наданням максимального доступу до знань і інформації постійно задовольняти культурні та дозвілєві потреби. Вільний час — це ча-

стина позанавчального часу, що є сферою формування і виявлення різних рівнів життєдіяльності, спрямованих безпосередньо на всебічний і гармонійний розвиток. Вільний час виражається, насамперед, у діяльності, що визначається внутрішньою необхідністю, системою життєвих орієнтацій, потреб та інтересів людини, на які значною мірою впливає книга як феномен культури. То ж дитячі бібліотеки широко використовують книгу, організовуючи дозвілля своїх читачів, оскільки читання є важливим інструментом у вихованні молодих громадян України.

Не є новиною, що читання нині змінює статус найпрестижнішого заняття та улюбленої форми проведення дозвілля й орієнтоване на задоволення не стільки загальнокультурних естетичних потреб, скільки інформаційно-прагматичних (навчальних). Хоча проблема читання не є метою статті, а лише дотична до деяких її аспектів, все ж обійти її актуальність неможливо. Адже книга залишається поза конкуренцією з точки зору вирішення багатьох завдань сучасної культури: розвитку уяви, тренування пам'яті, набуття знань, засвоєння аналітичних підходів до явищ навколишнього світу та ін. Водночас культура дозвілля є одним з найважливіших засобів реалізації сутнісних сил людини й оптимізації соціально-культурного середовища, що її оточує. У цій діяльності, як правило, присутні моменти перетворення, пізнання і оцінки. Дозвілля як частина вільного часу привертає дітей своєю нерегламентованістю і добровільністю вибору, демократичністю, емоційністю, насиченістю, поєднанням фізичної та інтелектуальної діяльності тощо. Для значної частини підростаючого покоління соціальні інститути дозвілля є основними джерелами соціально-культурної самореалізації. Отже, дозвілля має значний потенціал у формуванні громадянських рис, і тут важко переоцінити значення бібліотеки для дітей як осередку духовності, скарбниці кращих національних і світових надбань.

Відділ соціокультурної діяльності НБУ для дітей, організовуючи дозвілєву діяльність, визначив основні завдання: розвиток і самоосвіта дитини шляхом залучення її до читання, до пізнання світової і національної культури; формування інформаційної культури; гармонійне поєднання соціалізації (оволодіння дитиною нормами і цінностями суспільства); виховання творчих здібностей, культури змістовного спілкування. Сьогодні педагоги, батьки, бібліотекарі з тривогою говорять про те, що діти дедалі менше читають, що престиж читання знижується, перевага віддається такому проведенню вільного часу, як спілкування з однолітками, перегляд телепрограм, комп'ютерні ігри, прослуховування музики тощо. Щоб така тенденція не стала нормою життя підлітків, ми заохочуємо їх до участі у клубах, об'єднаннях за інтересами, а також до підготовки та проведення масових заходів, стимулюючи таким чином особистісну активність дитини. Таку ж діяльність здійснюють багато дитячих бібліотек України, перетворюючись на своєрідні творчі ла-

бораторії, під дахом яких працюють читацькі об'єднання та клуби. Досвід показує, що найкраще збуджують дитячу увагу та зацікавленість такі заходи, в яких вони самі беруть активну участь.

Маючи велику кількість обдарованих дітей (а кожна дитина, безперечно, обдарована), бібліотека виступає тією установою, яка може допомогти починаючим юним поетам, художникам, музикантам, театралам розвиватися і, що важливо, зробити їхні творчі надбання фактором громадянського визнання. Максимальне наближення бібліотеки до місця проживання читачів дає змогу працювати в тісному контакті персонально з кожною дитиною, вести душевні розмови, спостерігати за її творчим розвитком. Усе це дуже позитивно впливає на образ бібліотеки, на її сприйняття дітьми; вони всі чудово знають, що тут завжди тепло, привітно і радісно їх зустріне щирий бібліотекар, який допоможе, порадить і підтримає. Саме в такій доброзичливій обстановці і розкриваються найкращі риси і творчі здібності дитини, що сприяють підвищенню її самооцінки, впевненості в поведінці і оточуючому середовищі. Для нашого колективу дуже важливо, щоб бібліотека стала для дитини тим місцем, де вона реалізовуватиме свій потенціал завдяки книзі та бібліотекарям. Юний читач з більшим задоволенням ходитиме до бібліотеки, якщо не тільки отримає там книгу, а й зустріне однодумців у сфері своїх захоплень. Це зобов'язує нас шукати нові форми послуг, які сприяють неформальному спілкуванню, дозволяють оперативнo враховувати їхні пізнавальні і читацькі інтереси, формують стосунки співпраці бібліотекаря і читача, підвищують престиж бібліотеки. Намагання бібліотечних працівників у цьому співпадають з бажаннями самих читачів, які залюбки сприймають інформацію про книги, улюблені теми, відомих і нових героїв, авторів книг у живій, емоційно насиченій, динамічній формі. Їх різноманітність і новизна викликають у дітей бажання виявити свої особистісні якості, знання, начитаність, кмітливість, фантазію, розкрити творчі нахили і здібності. Це можуть бути літературні колажі, театралізовані ранки, святкові вечори з постановкою музичних кліпів тощо.

Фахівці нашої бібліотеки, зокрема відділу соціокультурної діяльності, вбачають своїм основним завданням зробити відпочинок школярів різнобічним, забезпечити якісне проведення вільного часу, залучити до систематичного читання. Робота у цьому напрямі ведеться вже серед найменших. Як показує практика, чималий резерв змістовного дозвілля молодших школярів має в собі ляльковий театр. Діти, книги, ляльки... Ці поняття нерозривно пов'язані. Театр прищеплює любов до читання, бажання спостерігати, творити. Ляльки сприймаються дітьми як живі герої творів, бо прекрасно ілюструють книгу, дозволяють жваво, образно розкривати зміст казок, оповідань; емоційніше, дохідливіше розповідати про творчість письменників. За допомогою лялькових інсценівок літературний твір розкривається читачам у зорових образах, що значно полегшує його подальшу популяризацію. Крім того ляльки допомагають бібліотекарю провести бібліотечно-бібліографічні заняття, огляди книг, дитині — розповісти про прочитане. Ляльковий театр впливає на маленьких глядачів цілим комплексом художніх засобів. Під час показу вистав застосовується і художнє слово, і наочний образ — лялька, і живописно-декоративне оформ-

лення, і музичний супровід. Уміле використання лялькового театру в бібліотеці активно сприяє розумовому, моральному, естетичному вихованню дітей. Використовуючи в своїй роботі ляльку, бібліотекарі помітили, що дітей захоплює незвичайність видовищ на сцені, які переносять їх у казковий світ літературних героїв, і вони, не помічаючи, активно беруть участь у дійстві. Велика зацікавленість дітей переконала бібліотекарів у тому, що потрібно залучати до роботи з лялькою самих читачів. Тому після тривалої перерви в 2009 році було відтворено ляльковий гурток, яким керувала професіонал своєї справи, актриса лялькового театру Ганна Задерей. Займатися в ньому спочатку виявили бажання багато дітей, адже водити ляльку — це цікаво. Керівник почала працювати з великим тактом і обережністю, щоб це не стало методичним шаблоном і не завдало шкоди. Вона старанно поєднувала пізнання, працю та гру в одне ціле. На заняттях гуртківці реставрували старі ляльки, виготовляли декорації, ставили лялькові вистави, що давало поштовх до їхнього розвитку. Починали з театралізації коротеньких п'єс з невеликою кількістю дійових осіб, щоб робота не затягувалася надовго і дітям не здавалося, що це важка й нездійсненна справа. Спочатку були дві байки І. Крилова, які стали окрасою літературного театралізованого ранку «Неперевершений байкар» та конкурсу читців байок до 240-річчя від дня народження байкаря. З часом кількість учасників гуртка зменшилася: з початкового набору залишилося четверо, але долучалися нові, яких потрібно було навчати «азам» роботи з ляльками, що трішки уповільнило постановку нових вистав. Та вже скоро гуртківці представили юним глядачам театралізоване дійство «Вона немов сонце» до Дня матері. Кожен з маленьких акторів відчуває себе значущим, реалізовує свої творчі здібності, долає комплекси, а по завершенню дійства або вистави розповідають глядачам про книги, з якими ознайомилися в процесі підготовки і неодмінно радять їх почитати своїм друзям. Такі заходи викликають у читачів зацікавленість, активізують відвідування і сприяють індивідуальній роботі з читачем.

Вже 4 роки у відділі працює і доросла група акторів-аматорів — учасників лялькового гуртка, в складі якої працівники бібліотеки, які вже підготували вистави «Котик і Півник», «Рийко до рийка — поросенок трійко» за мотивами українських народних казок в переказі Г. Усача та «Золоте курча» за казкою В. Орлова. Незвичайність, новизна лялькових видовищ не тільки захоплює читачів, а й викликає великий інтерес до книги і читання. Організовуючи ляльковий театр у бібліотеці, ми розуміли, що він являється не лише засобом розваги, а й має велике виховне значення, глибоко впливає на свідомість юних глядачів, змушує співпереживати. Тому дуже серйозно підходимо до підбору репертуару, у якому зазвичай спектаклі з розважальними, захоплюючими сюжетами, відомими персонажами та щасливим закінченням.

Обидва наші гуртки користуються неабиякою популярністю серед вихованців дитячих садків і літніх таборів, учнів шкіл та дитлахів на дитячих майданчиках міста. Наші ляльководи — бажані гості на виставкових книжкових майданчиках як всеукраїнського, так і міжнародного масштабу, в культурних дитячих закладах міста тощо. Гуртківців тут чекають з великим нетерпінням. Юні

та дорослі актори завжди готують для малечі цікаві літературні ігри, вікторини, спектаклі та ін. З кожною новою виставою і з кожною новою зустріччю юні актори впевнюються у тому, що такий спосіб спілкування з користувачами є для всіх корисним і радісним. Бо коли в затишному актовому залі бібліотеки гасне світло, десятки пар дитячих очей сподіваються на диво, яке станеться, лише відкриється завіса.

Бібліотека в усі часи була місцем, де можна не тільки взяти книгу, але й дізнатися про щось новеньке, чомусь навчитися, з кимось зустрітися, одним словом — культурним центром. І навіть сьогодні, коли сучасні діти знаходять відповіді на багато своїх запитань в Інтернеті, у них залишається потреба в живому спілкуванні. Тому важливу роль у художньо-творчому розвитку дітей, особливо підлітків, відіграють театральні аматорські об'єднання і студії. Адже підлітковий вік — це той період у житті людини, коли у формуванні його духовного світогляду відбуваються докорінні зміни, саме у цьому віці необхідна досить активна праця з розвитку творчих здібностей, духовних цінностей, уподобань і нахилів до творчості. Але «подорослішання» підлітка в останні 20 років помітно вплинуло на зменшення рівня інтересу до різних художніх студій, зокрема театральних. Тому бібліотекарі, залучаючи читачів до участі в різних драматичних студіях, мають на меті подолання байдужого ставлення до прекрасного в навколишньому середовищі, використовуючи при цьому різноманітні форми, методи і засоби впливу на підліткову аудиторію; спонукання до самоосвіти і самовиховання під впливом чинників, що породжують у них почуття прекрасного від сприйняття творів театрального мистецтва; орієнтацію підлітків на всебічний і гармонійний розвиток. Одним із варіантів роботи з підлітками являються народно-етнографічна театр-студія «Мандри» та народна театральна студія «Мрія», які працюють у бібліотеці вже понад 5 років. Участь у них читачів-дітей дає можливість кожному задовольняти власні естетичні інтереси і смаки, отримувати багато інформації про мистецтво та безпосередньо вчитися акторській майстерності.

Як відомо, творчі здібності у всіх дітей розвиваються неоднаково. В одних вони проявляються з перших занять, в інших — у процесі систематизованого впливу. Однак, цінним можна вважати те, що загальне художнє виховання в театральних студіях сприяє становленню творчої особистості всіх дітей-аматорів, а не лише обдарованих. Дитячий талант, як квітка, розцвітає там, де її леліють, оберегають, де про неї турбуються. Тому всю роботу читацьких об'єднань нашої бібліотеки спрямовано на всебічну підтримку і розвиток дитячої творчості, дитячого таланту, на виховання якісного мислячого читача, а це все може бути лише там, де сам бібліотекар — особистість творча, людина, що зрозуміє кожну дитину. Саме так працює бібліотекар Ольга Шемота — керівник народно-етнографічного театру-студії «Мандри», принцип роботи якого — віра в дитину і співтворчість з нею. Вона — професіонал своєї справи, який не тільки рекомендує книгу, відповідає на найрізноманітніші запитання, але й проводить з дітьми цікаві заходи, спектаклі; завжди знаходить тепле, щире слово для кожного, і в кожному видає талант. У нас заведено так, що перед початком кожної постановки керівник ознайомлює студійців з книгами, авторами, зви-

чаями, обрядами українського народу, побутом та характеристиками, бо бути актором, навіть і аматорського театру — не просто вивчення слів напам'ять, це мислення, увага, сценічна майстерність. Багато хто не завжди готовий до таких випробувань, але ті, які проходять «3-х місячний курс», показують результати плідної праці відразу ж на першому заході. У дітей помітно поліпшується чіткість мовлення, подача голосу, вони стають більш впевнені в собі, знаходять цікаву для себе інформацію, багато спілкуються. Майже всі з них мріють стати акторами, і в деякого ці мрії здійснюються, бо вже немало наших колишніх вихованців поступили до театральних вузів.

Ефективність роботи, спрямованої на творчий розвиток дитини, здійснюється через залучення її до книги з наймолодшого віку послідовними, цілеспрямованими зусиллями. Відкриваючи дітям дивовижний світ книги, ми намагаємося пробудити в їхніх душах емоційний відгук, фантазію і бажання творити самим. Про те, як зробити дозвілля дитини різноманітним і не набридливим, турбується і провідний бібліотекар, керівник театральної студії «Мрія» Світлана Копйова. Вона, перш ніж обрати ту чи іншу форму роботи, вивчає інтереси і запити своїх гуртківців, проводить з ними багато часу, розповідаючи про книги, щоб бібліотека і театр сприймалися дітьми як одне ціле. За час свого існування студія стала для її учасників тим об'єднанням, яке з радістю відвідують і маленькі, і підлітки, і дорослі, де вони зустрічаються з літературними героями, самореалізуються, творчо розвиваються, спілкуються. Готуючись до заходів, багато читають, самі готують тематичні виставки малюнків і поробок. У 2009 році театральній студії «Мрія» Головним управлінням культури і мистецтв КМДА було присвоєно звання «Зразковий колектив». Час ішов, склад студії поповнювався новими членами, ті учасники, які вже закінчили школу, не мали наміру залишати об'єднання. До них приєдналися інші дорослі юнаки і дівчата, які закохані в книгу та театр. Участь старших у виставах театральної студії позитивно впливає на молодших: навчає серйозному ставленню до ролей, вмінню працювати в колективі і відчувати відповідальність за нього. В 2012 році колектив брав участь в огляді-фестивалі юних аматорів сцени на присвоєння звання «Народного колективу» і в березні 2013 року отримав його. Керівник цього об'єднання разом із своїми вихованцями підтримують творчі зв'язки з дитячими письменниками Ольгою Страшенко, Мариною Слов'яною, Зіркою Мензатюк та ін. На зустрічах з ними «мрійники» відкривають для себе авторів, чиї твори вони виконують. Спілкування юних акторів з сучасними письменниками та драматургами України спонукає їх до читання української та світової літератури, прищеплює любов до рідної мови. Майже щорічно учасники театральної студії відкривають Всеукраїнський тиждень дитячого читання у нашій бібліотеці. Стала традицією участь «мрійників» у літературних заходах Національного музею літератури України та Будинку письменників. Вони були учасниками презентації творчості О. Хлоп'ячої, А. Качана та шевченківських читань.

Про те, що книга та читацьке об'єднання у бібліотеці позитивно впливають на виховання успішного читача, свідчать і результати локального соціологічного дослідження «Дитяча творчість та книга в бібліотеці», проведе-

ного у 2009 році в бібліотеці. За допомогою анкет проводилося опитування 68 респондентів шести читацьких об'єднань та аналізувалися їхні читацькі формуляри. Майже всі опитувані підтвердили своє активне ставлення до читання, виявилось, що наймолодші читають більше, ніж старші. Така картина читання гуртківців залежить не тільки від якості роботи керівника, а, в першу чергу, від вікових особливостей. Діти задоволені роботою своїх гуртків та вносили свої пропозиції щодо покращення їх діяльності. Дослідники науково-методичного відділу з'ясували, що відвідування таких об'єднань допомагає дітям краще пізнати себе, оточуючий світ, розкривати свої творчі здібності, знаходити однодумців, розширювати коло знайомств, розвивати образне і логічне мислення, фантазію та уяву, формувати художній смак, проводячи своє дозвілля змістовно, корисно і з задоволенням. Було виявлено значну позитивну роль керівників у залученні дітей до активної роботи в гуртках і зростання ступеня дитячої читаності, компетентності, а також, що у діяльності таких різноманітних об'єднань на першому місці завжди стоїть книга і бібліотека. Все це відбувається тому, що в організації змістовного дозвілля бібліотекарі дотримуються принципу «книга + дитяча творчість».

Не обмежуючись викладеним, можна впевнено сказати, що бібліотека для дітей сьогодні є культурно-освіт-

нім, інформаційним, дозвіллевим центром, місцем, куди може прийти кожна дитина незалежно від її матеріального та соціального стану, де будуть задоволені її потреби в духовному та інтелектуальному розвитку, самопізнанні, самоосвіті, і де вона зможе змістовно провести дозвілля, знайти друзів і заняття за інтересами. Тому одним із наших головних завдань залишається створення найбільш оптимальних, сприятливих умов для розвитку підлітків як читачів, їхньої адаптації у соціально-культурному середовищі за допомогою книги і моделювання подальших потреб дітей. Щодня ми робимо все можливе, щоб охопити усіх наших читачів різними заходами, аби читацька життєва палітра була яскравою і, водночас, різноманітною.

Катерина Ляхівненко,

методист I категорії науково-методичного відділу

Полтавської обласної бібліотеки для дітей ім. Панаса Мирного

Віртуальне спілкування між бібліотеками

У наш час бібліотека потребує розширення меж свого спілкування. Саме тому було організоване віртуальне спілкування між бібліотеками. Використовуючи сучасні комп'ютерні технології, полтавські читачі вже неодноразово обговорювали різні питання по скайпу зі своїми однолітками з України та Росії.

Першими нашими віртуальними співрозмовниками стали читачі з бібліотеки № 32 ім. Г.Н. Троєпольського з м. Вороніж. Для дітей була трохи незвичною така форма спілкування, тож спочатку вони стримувалися і обережно знайомилися один з одним. Для того, щоб їм було легше адаптуватися, ми навмисно не визначили теми для спілкування, тому вони просто розпитували один одного про все, що їх цікавило, розповідали про себе, про кумедні випадки, які траплялися з ними як у бібліотеці, так і за її межами, обмінювалися враженнями про улюблені книги, радили один одному, які цікавинки можна почитати. Кожен з учасників як справжній фанат намагався розповісти якомога більше про свою бібліотеку, про безліч цікавих заходів, які в ній проводяться. Полтавським дітям дуже сподобався віртуальний діалог, тож наступна зустріч з російськими друзями на тему «Мій вільний час» проходила більш активно, вони розповідали про своє дозвілля, захоплення, хоббі та уподобання. З російської сторони у заході брали участь автор дитячих казок Світлана Бачуріна та керівник громадської організації «ЕкоПраво» Майя Козинцева, яких зацікавив незвичний формат спілкування. Воронежські читачі продемонстрували цікаві та незвичайні поробки із паперу, пластикових пляшок та багатьох інших підручних матеріалів.

Наступним етапом віртуального спілкування стало проведення майстер-класів. Вороніжська майстриня навчила полтавських читачів, використовуючи різні технології, робити яскраві квіткові композиції під час майстер-класу «Друге життя пластикової пляшки». А працівники нашої бібліотеки провели для російських друзів майстер-клас «Технологія виготовлення ляльки-мотанки», де розповіли про традиційну українську народну іграшку, яка втілює ідею оберегу—захисту від злих сил і є посередником між старшим та молодшим поколінням. Виготовляючи власними руками ляльку, діти долучаються до багатовікової спадщини народу, вчать самостійно створювати прекрасне, що сприяє їхньому естетичному та всебічному розвитку.

Цікаве віртуальне свято до Дня Закоханих «Амур крокує по планеті» провели разом із колегами з обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна м. Миколаєва. Діти виконували творчі завдання, читали вірші про кохання, брали участь в інтерактивних іграх і конкурсі «Святкова Валентинка», під час якого кожна команда створила власний символ кохання і присвятила його своїм новим віртуальним друзям. Переможці отримали нагороди в номінаціях «Найактивніший учасник свята», «Позитивчик» та «Найкраща посмішка». Всі учасники віртуальних діалогів залишилися дуже задоволеними, адже кожен знайшов нових друзів та безцінний досвід спілкування!

Міжнародний день захисту дітей святкують читачі Національної бібліотеки України для дітей

Цього року свято відбулося 1 червня о 12-00 у сквері відпочинку по вулиці В. Піка за підтримки Шевченківського відділення у м. Києві Партії регіонів. У святковому дійстві взяли участь понад 600 дітей та дорослих. Вітали присутніх генеральний директор НБУ для дітей А. Кобзаренко і представник Шевченківського відділення у м. Києві Партії регіонів І. Куташев.

Святкову програму разом із ведучою — працівником відділу соціальної діяльності О. Шемостою — проводила «талісман» бібліотеки — ростова лялька на ім'я НБУшка, вперше представлена читачам. Чудовим доповненням веселому шоу з лялькою стали музично-танцювальні номери у виконанні вихованців Державної дитячої хореографічної студії українського танцю «Барвіночок». У різних куточках скверу на дітей чекало чимало сюрпризів: «Рандеву з письменником», «Книжковий кіоск», «Правовий паркан», «Кімната літературних жаків 12+», «Вернісаж на асфальті», «Книжкові розмальовки», «Караоке під каштанами», «Казково-спортивний ігровий майданчик», «Майстер-клас сюрпризів», «Дерево дитячих мрій»... А потім кожен з присутніх отримав багато цікавих подарунків і морозиво!

Третього червня поздоровити дітей, які знаходяться на лікуванні в Українському спеціалізованому диспансері радіаційного захисту населення в Пуці-Водиці, з Міжнародним днем захисту дітей з виставою «Золоте курча» завітав ляльковий театр НБУ для дітей разом із лялькою НБУшкою. Окрім вистави, яку всі присутні дивилися з великим задоволенням, для них було влаштовано ще багато різноманітних літературних ігор та конкурсів. Час промайнув непомітно. НБУшка, прощаючись з дітьми, пообіцяла повернутися, побажала всім скорішого одужання, віри у свої сили і здійснення мрій.

Для фахівців нашої бібліотеки обслуговування дітей, що проходять реабілітацію у диспансері, справа свята, і займаємося ми цим вже понад 16 років. З 1997 року тут працює філія, де бібліотекар постійно обслуговує книгою дітей, готує для них численні масові заходи і проводить велику індивідуальну роботу.

«Бібліодайджест» про великі справи маленьких бібліотек

• Унікальний музей української вишивки існує в бібліотеці с. Хоросниця Мостиської ЦБС. Започаткувала його сільській бібліотекар О. Рабій, яка за 10 років збила понад 850 найрізноманітніших предметів української вишивки: краватки, пояси, сакральні рушники, накидки священиків, серветки. До незвичайного музею часто приїздять екскурсії, а самі експонати служать чудовими декораціями до проведення бібліотечних заходів (http://lvivmetod.blogspot.com/2012/10/blog-post_19.html).

• Цікавий майстер-клас провели працівники Сокальської районної бібліотеки для дітей. Скайп-теревеньки «Ноу-хау у бібліотечній справі» збила біля моніторів небайдужих бібліотекарів сільських книгозбірень, які вже мають доступ до мережі Інтернет та хочуть удосконалити свою майстерність (http://lvivmetod.blogspot.com/2012/10/blog-post_19.html).

• Доступ до Інтернету в 2012 році завдяки участі у програмі «Бібліоміст» отримали три райони: Бродівський, Сколівський та Турківський. На сьогодні вже тридцять бібліотек області стали переможцями цього конкурсу.

• За програмою «Душу лікує добро і слово» в тісному контакті зі спілкою інвалідів «Промінь життя» працює Новороздільська РДБ. Бібліотекарі постійно відвідують дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності вдома, приносять їм нові книжки, читають, спілкуються. З такою ж категорією дітей — вихованцями дитячого садочка № 6 в рамках проєктів «Бібліотека — територія добра і милосердя» і «Зігріймо їх теплом своєї душі» разом із соціальною службою та спільнотою «Віра і Світло» працюють Центральна дитяча бібліотека ім. В. Стефаніка та філія № 6 Стрийської МЦБС. У Самбірській дитячій бібліотеці спільно з асоціацією інвалідів провели годину милосердя «Візьму на себе твій біль» з циклу годин спілкування «Ім дісталась гірка доля». Діти були гостями бібліотеки під час проведення свят Святого Миколая, Різдва і Великодня в рамках акції «Подаруй радість спілкування з книгою хворій дитині».

• Працівники Бродівської районної бібліотеки для дітей активно застосовують у своїй роботі знання, отримані у навчально-бібліотерапевтичному центрі «Ковчег». В їхньому «арсеналі» сеанси ігрової бібліотерапії, в основі яких лежить літературний твір, казкотерапевтичні заходи, бібліотерапевтичні посиденьки, радіочитання «Доросла розмова про дитячі проблеми...». Сільські бібліотеки-філії Бродівської ЦБС організують бібліотерапевтичні читання книг серії «Книготерапія».

• Бібліотекарі Самбірської РДБ діляться цікавим досвідом співпраці з шкільним психологом та сценарієм проведення бібліотерапевтичного перегляду літератури «Література, як мікстура» (<http://lodp.org.ua/novyny/literatura-yak-mikstura>).

• У Жовківській РДБ організували книжкову виставку «Літературна аптека» в рамках казкотерапевтичної

програми роботи з малюками. Девізом діяльності працівників молодшого відділу у цьому напрямі стали слова «Через книгу — до дитячих сердець».

• Активне вивчення читацької думки проводилося в усіх бібліотеках області. Для вивчення запитів користувачів були задіяні такі форми, як анкетування, бліц-опитування, експрес-опитування, міні-інтерв'ю. У Бродівській РДБ встановили скриньку для опитування «Якою має бути бібліотека», сокальські бібліотекарі для користувачів різних вікових груп провели анкетування «Бібліотека і читання в житті місцевої громади», «Літературний портрет читача», «Бібліотека та Інтернет», міні-опитування «Бібліотека очима користувачів-студентів», моніторинг «Читач бібліотеки чи користувач інформації?». Їх метою було вивчення зміни читацьких запитів під впливом нових інформаційних технологій і питання важливості бібліотек та інтерес дітей до книги. З'ясувалося, що більшість дітей відвідують бібліотеки для отримання необхідної літератури, 3% респондентів — заради безкоштовного доступу до Інтернету. Опитування проводилося під час міської акції «Бібліотека — створи своє майбутнє» до Всеукраїнського дня бібліотек. 67 учасників акції підтвердили, що бібліотека є необхідною і займає важливе місце в їхньому житті. Дехто з них називав бібліотеку «храмом спілкування з книгою», «світом у читання», «найголовнішим у житті дитини», «домом читача», «вишиванкою, в якій кожна книга здатна впливати на долю людини».

• Не залишилися дитячі бібліотеки Львівщини осторонь спортивного життя під час проведення «Євро-2012». Вони активно включилися до Всеукраїнського конкурсу «Євро-2012: зіграємо в футбол у бібліотеці», в рамках якого пройшла ціла низка заходів. У Новороздільській МДБ провели інформаційний калейдоскоп «Чемпіонат Європи з футболу. Як це було. 1960–2012», у Стрийській РЦБС — «У футбол не тільки можна грати, але і читати», вікторина «Все про Євро-2012», «Футбол — король ігор», «Однокласник ми читаємо і у конкурсах Євро-2012 участь приймаємо!», «Футбольні кричалки». З нагоди чемпіонату України з триатлону, V кубка «Розточчя» та 575-ї річниці заснування села бібліотека с. Верещиця Яворівської ЦБС влаштувала літературно-музичне свято «У серці моїм Україна». Особлива увага спортивній тематиці приділялася саме у бібліотеках Львова. Фахівцями ЦБС для дітей було розроблено та реалізовано дозвілєву літературно-пізнавальну програму «Спортивне літо», присвячену Року спорту та здорового способу життя. Незвичайне дійство — інтелект-матч «Футболіссімо» за участі партнерів — представників Львівського обласного управління з фізичного виховання та спорту, Львівського відділення НОК України й Львівського університету фізичної культури перетворилося на справжню бібліотечно-футбольну феєрію. У кожній дитячій бібліотеці-філії міста були облаштовані спортивно-ігрові зони та працювали креатив-майстерки «Спортляндія».

• Привернув увагу бібліотекарів і оголошений в Україні рік культури та відродження музейної справи. В Буській РДБ було проведено краєзнавчу мандрівку «Олеський замок: від минулого до сьогодення» (до 685-річчя згадки про Олеський замок) за матеріалами фотоальбомів Василя Пилип'юка та Юрія Николишина. Бібліотекарі взяли участь у проведенні години-реквієму, присвяченому світлій пам'яті Героя України, директора Львівської національної галереї мистецтв Бориса Воз-

ницького. У бібліотеках-філіях Жовківської ЦБС провели день інформації «Музеї Львівщини — важлива складова частини культури українського народу», краєзнавчу мандрівку та презентацію краєзнавчого покажчика «Знайомтеся: музеї Жовківського краю».

Ось так живуть та працюють маленькі і великі бібліотеки для дітей на Львівщині — заради свого читача, заради майбутнього України!

Тамара Клюй,
директор Чернігівської ОДБ ім. М.О. Островського

Шлях до успіху сьогодні пролягає через бібліотеку!

Дійсно, шлях до успіху в сьогодинішньому світі для дитини пролягає через бібліотеку, адже діти, що читають — це справжнє майбутнє України. Це вже 115 років підтверджує Чернігівська обласна бібліотека для дітей ім. М.О. Островського, історія якої розпочалася 5 травня 1898 року в статусі дитячого відділу громадської бібліотеки м. Чернігова. 115 років — для дітей і заради дітей. Лише за роки незалежності бібліотеку читачі відвідали понад 2 млн разів, прочитали 5,5 млн прим. книг, газет, журналів, а тепер до цього ще й додалися відвідини веб-сайту, робота в безкоштовному Інтернеті. Завдяки активному впровадженню сучасних технологій ми сьогодні проводимо цікаві і незвичайні заходи: конкурси і квести, «живі книги», скайп-конференції з бібліотеками України, Росії, виставки творчих робіт юних художників, віртуальні мандрівки найвідомішими бібліотеками та музеями світу. А ще й концерти однолітків-музикантів, танцюристів, лялькові вистави театру «Пізнайко». Все це наша обласна бібліотека.

Багато цікавого і корисного робить колектив для юних читачів міста і області, щороку обслуговуючи понад 17 тис. юних і дорослих читачів. Проте справжнім брендом останніх років став обласний конкурс дитячої літературної творчості «Хай весь світ дивують нині діти неньки України», започаткований з легкої руки відомої чернігівської дитячої письменниці Тетяни Пакалюк і обласною дитячою бібліотекою та підтриманий чернігівськими письменниками, поетами Надією Галковською, Алою Сокол, Оленою Конечною, Михасем Ткачем, які стали членами журі. А це дуже серйозно і відповідально, адже щорічно на конкурс надходить понад 200 творчих робіт дітей з усієї Чернігівщини — це оповідання, вірші, казки, есе, навіть справжні п'єси. Тематика різноманітна: рідна Україна, матуся, природа, друзі та найважливіше і найцікавіше для юних авторів. Твори щирі, написані гарною українською мовою і заслуговують на увагу нас, дорослих, адже наша підтримка необхідна цим юним талантам.

Зараз готується до друку вже третя збірка творів-переможців конкурсу, яку за традицією ілюструють юні художники м. Чернігова, а цього року ще й з м. Бобровиця. Видавати твори допомагає обласна державна адміністрація, спонсори, багато зусиль докладає і Т. Пакалюк. Збірки видаються охайні, яскраві і для дітей є справжньою втіхою та насолодою. Переможці III конкурсу отримали від письменників, членів журі їхні книжки з автографами, теплі вітання і настанови, що стало справжнім дарунком

долі; від Департаменту культури і туризму, національностей і релігій директор бібліотеки нагородила всіх переможців пам'ятними призами і грамотами. Надія Галковська, автор славнозвісної козачки, подарувала на згадку всім колишнім і майбутнім учасникам своєрідну присвяту-гімн, який точно передає натхненню і піднесену атмосферу дитячої творчості саме в Рік творчості дітей, оголошений Президентом України.

«Хай весь світ дивують нині
Діти неньки України!»
Чим? — Піснями-голосними,
Що бринять як солов'їні.

Чим? — Веселими танками,
Кольоровими струмками,
Вікнами-малюнками,
Диво-візерунками.

А ще — поезією,
свіжою, чудесною,
Прозою казковою,
Золотою мовою.

Так весь світ дивують нині
Діти неньки України.

Надія Галковська (15. 04. 2013)

Переможці мають можливість прочитати власні літературні твори на обласному радіо у щоденній вечірній передачі для дітей «Світличка», яку слухає вся Чернігівщина. Для дітей — це велика нагорода за творчу працю.

Вже понад 13 років живе славна традиція в нашій бібліотеці — свято «Читаюча родина», в якому кожного разу беруть участь все більше і більше родин міста, за всі ці роки до нього долучилися понад 250 небайдужих родин, які читають і навчають цього своїх дітей, не переймаючись навіть маленьким віком. Під час проведення такого дивовижного свята родини мають можливість цікаво і змістовно розповісти про традиції читання у своїх сім'ях, повагу до книги, що живе ще з діда-прадіда. Сьогодні ми бачимо, що нове покоління активніше долучається до читання електронної книги, і це не погано, адже діти читають, а формат не має значення! Щоразу наше свято підтверджує успішний статус учасників — і дорослих і малих, саме як людей читаючих. Наприклад, останній конкурс допоміг нашій переможниці Владиславі Бойко стати юною ведучою на обласному телебаченні в дитячій передачі «Дивовижний калейдоскоп», а сталося це завдяки талановитій родині, любові до читання, цікавій презентації. Бібліотека допомагає юним читачам підніматися сходишками життя до успіху, до визнання! Саме на конкурсах діти вперше в житті дають інтерв'ю для обласного радіо, телебачення, преси, розповідають про себе, свої захоплення і успіхи, що є надзвичайно важливим для власної самооцінки і впевненості в собі.

Останнім часом бібліотека активно працює в екологічному напрямі, ми намагаємося зацікавити активних і небайдужих дітей спілкуватися зі своїми однолітками навіть

із інших країн. У тісній творчій співпраці з управлінням МНС України в Чернігівській області (навчально-методичним центром) ми вже декілька років активно реалізуємо програму «Вчимося жити на Землі», беручи до уваги різні аспекти. Цього року тематика спілкування «Вчимося жити на Землі. Чи встигнемо?» була запропонована Курській обласній бібліотеці для дітей та юнацтва (Росія). Під час жвавої скайп-конференції між Україною і Росією діти говорили про загальну водяну кризу, розмірковували, що ж можна конкретно зробити для вирішення цієї проблеми, замислювалися над тим, чи актуально сьогодні відображення образу води в мистецтві (живопис, музика, література). Розмова вийшла серйозною, учасники ретельно готувалися, консультувалися в управлінні водних ресурсів області, поводитися як справжні дорослі свідомі громадяни, що можуть і хочуть взяти на себе відповідальність за майбутнє. Формат розмови так сподобався підліткам, що вони вже запропонували наступну проблему для обговорення — «Потепління».

Усі заходи і проекти бібліотеки спрямовані на те, щоб промоція дитячої книги і читання стала нормою для нашого часу і суспільства, щоб бібліотека допомагала дітям стати успішними і конкурентоспроможними. Урізноманітнювати можливості бібліотеки, робити їх практично безмежними нам допомагає грант програми «Бібліоміст», який ми виграли на початку цього року. Розширенню інформаційного простору бібліотеки та зміцненню її позитивного іміджу сприяє створення нової версії веб-сайту. Завдяки цьому бібліотека переходить на якісно вищий рі-

вень інформаційного обслуговування, розширює свої функції, надає доступ до власних ресурсів (бібліотечному каталогу, базам даних і іншим інформаційним матеріалам). Сьогодні найпопулярнішими рубриками нового веб-сайту є: «Наша бібліотека», де міститься вичерпна інформація про заклад; «Новини», яка відображає динамічність функціонування бібліотеки; «Каталог файлів», що є вагомою інформаційною підтримкою для користувачів і включає електронний каталог, власні бази даних, дайджести, методичні матеріали, архів дитячих літературних творів нашої веб-збірки «Пегасик», посилання до зовнішніх Інтернет-ресурсів різної тематичної спрямованості. Також цікавим є розділ «Наше опитування» де проводиться анкетування з метою вивчення інформаційних потреб користувачів, а також і інтерактивні — «Міні-чат», «Форум», «Гостьова книга», «Питання-відповідь» з підрозділами «Запитання для бібліотекаря» та «Запитання до письменника» для інтерактивного спілкування юних читачів з бібліотекарем та з чернігівськими дитячими письменниками — Тетяною Пакалюк, Оленою Конечною, Алою Сокол, Надією Галковською, Михасем Ткачем.

Сайт розвивається і наповнюється новою інформацією. Сподіваємося, що він буде дійсно цікавим і корисним не тільки для наших читачів, а й для всіх, хто постійно шукає нову інформацію, місце, де черпати ідеї для творчої роботи, спілкуватися. І зважаючи на все це, можна сміливо говорити про те, що бібліотека для наших дітей є справжнім містком в майбутнє — майбутнє яскраве, цікаве, успішне, тож відкриваймо світ разом!

Оксана Гунько,
провідний редактор Херсонської обласної бібліотеки для дітей

Телеміст для юних лідерів, або ще раз про скайп-спілкування у бібліотеці

Прекрасну можливість поспілкуватися з однолітками під час скайп-конференції отримали херсонських активісти учнівських парламентів напередодні Дня самоврядування 5 грудня. Діалог відбувався одночасно у трьох залах Херсонської обласної бібліотеки для дітей зі старшокласниками із Донецька, Севастополя і Тернополя. Усього у скайп-конференції взяло участь майже 130 школярів, які обговорювали тему «Молодіжний лідерський рух — шлях до якісного місцевого самоврядування». Ініціаторами обміну досвідом виступило управління освіти Херсонської міської ради. Модераторами зустрічі були завідувачі відділів Херсонської обласної бібліотеки для дітей — Інна Михайлова, Ольга Крижановська і Оксана Стремоусова. Разом із учнями у скайп-конференції брали участь заступник міського голови, депутат Комсомольської районної ради у м. Херсоні Сергій Черевко, начальник управління освіти Херсонської міської ради Юрій Ніконов, голова комісії з питань освіти, культури, туризму, спорту та у справах молоді Володимир Новгородський.

Цікаву і змістовну програму скайп-конференції бібліотекарі підготували завчасно — кожен із гостей звернувся з вітальним словом, потім у блоці «Від успішної дитини до успішної країни» діти ділилися досягненнями своїх учнівських парламентів. Всі учасники дивилися ко-

роткі відео-презентації, які потім коментувала кожна команда міст, а під час обговорення партнери називали найкращу ідею, що їм сподобалася.

Представники херсонського учнівського парламенту розповіли про те, що він діє з 29 листопада 2006 року і є дорадчим органом при управлінні освіти, що за ці сім років лідерським якостям тут навчалася 500 учнів, що у парламенті діють 5 комісій: освітня, оздоровча, культурна, з захисту прав дітей, з питань громадських зв'язків, кожна з яких працює за своїм окремим вектором, а в 2012 році діяв табір «Лідер» на базі шкіл №№ 1, 27, 50, у якому впродовж 14 днів 60 лідерів пройшли тренінги з ораторського мистецтва, спілкувалися з представниками органів місцевого самоврядування, відвідали міську раду та обласну адміністрацію, проводили багато благодійних і екологічних акцій. Після розповідей і обміну думками ми запропонували дітям визначити основні, на їхній погляд, п'ять лідерських якостей. Як з'ясувалося, кожна група мала свої, але більшість рис характеру були названі схожі: цілеспрямованість, комунікабельність, відповідальність. Одноставною була і думка про те, що кожному лідеру необхідно навчатися, аби стати обізнаним у різних сферах життя. Тому наступним питанням для обговорення старшокласниками був список книг, які потрібно прочитати майбутньому лідеру. Після озвучення школярами переліку

літератури представники місцевого самоврядування додали й свої коментарі. Так, Юрій Ніконов порекомендував школярам із Сімферополя та херсонським учням книжки з серії ЖЗЛ, а Сергій Черевко згадав казку «Золотий ключик», зацентрувавши увагу на своєрідній еволюції головного героя «від поліна до менеджера», чим викликав неабияке пожвавлення серед аудиторії.

Учасники тернопільського учнівського парламенту теж представили цікаву розповідь про свою діяльність. З вітальним словом до присутніх звернувся методист Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій та моніторингу Андрій Вівчар, якій відзначив, що молодь Тернополя бере активну участь у житті міста. Тут з 2005 року діє учнівський парламент, з 2010 — молодіжна міська рада та 10 учнівських Євроклубів, щорічно проводяться Всеукраїнський дитячий форум «Формула успіху правової держави очима дітей», загально-міські гуманітарні олімпіади і чемпіонати, День учнівського самоврядування, День Європи, День толерантності.

зав. відділом обслуговування 5–9 класів Херсонської обласної бібліотеки для дітей

Оксана Розмірська,

Перемагай з книгою!

«Доброго літнього ранку! Вітаємо вас на ганку Херсонської обласної бібліотеки для дітей!» — драйвово прозвучали голоси ведучих з порогу бібліотеки, двері якої цього дня (14 червня) були настій відчинені, навколо радісно юрбилися підлітки. Для такої зустрічі було декілька приємних приводів: по-перше, 2012 рік в Україні проголошено Роком спорту та здорового способу життя, по-друге, цей рік також — олімпійський (XXX літні Олімпійські ігри в Лондоні). Головне ж — саме зараз в Україні вирують справжні спортивні пристрасті, оскільки наша країна разом із Польщею стала місцем проведення XIV чемпіонату Європи з футболу. Всі ці події разом і породили причину для різнокольорового зібрання кепок, яскравих спідничок та шортиків перед бібліотекою. Це — інтелектуально-спортивний квест, до участі в якому були запрошені веселі дівчатка та хлопці із херсонських літніх таборів «Лідер» і «Сонечко».

Під час пошукової гри — випробування ерудиції, кмітливості та вміння грати у команді, на квестерів чекали несподівані зустрічі з відомими спортсменами Херсонщини (футболістами, боксерами, гімнастами), які підготували для них спеціальні завдання-сюрпризи та майстер-класи. Але їх для початку слід було розшукати за паролем. Два маршрути були заздалегідь прокладені бібліотекарями в парку Слави та парку ім. Леніна. (Фоторепортажі з квесту розміщені у альбомі бібліотеки на її сторінці у Facebook — <http://www.facebook.com/library.ks.ua#!/library.ks.ua/photos>). Кожна з команд мала на маршруті по чотири ігрові зупинки. На першій — «Інтелект-Forward», команду чекав Андрій Барладим, краший бомбардир другої Ліги групи «А» херсонського футбольного клубу «Кристал», якій показав справжній майстер-клас, забивши зірковий гол, а квестери спробували повторити цей технічний шедевр. Вийшло неповторно і весело! На другій, яка називалася «Олімпійська арена», квестери мали розгадати кросворд, присвячений олімпійським чемпіонам, біогра-

Своїм найбільшим досягненням юні парламентарі вважають створення молодіжної ради, що є консультативно-дорадчим органом Тернопільської міської ради та її виконавчого комітету з питань молодіжної політики. Швидко відреагував на це повідомлення голова комісії з питань освіти м. Херсона Володимир Новгородський, вважаючи ідею цікавою і гідною для втілення. Про свою активну соціально-культурну діяльність розповіли члени громадської організації «Молода Просвіта» Олена Моргун та Ольга Федішин.

Підсумовуючи скайп-конференцію, учасники відзначили, що обмін досягненнями серед молоді — це корисний досвід, що вартий уваги з боку представників місцевого самоврядування, а бібліотека — найзручніше місце для такого спілкування. Модератори зустрічі вирішили для більшої продуктивності під час обговорень за конкретними темами збирати невеликі команди по 4–5 чоловік від кожного з дитячих клубів, та зробити скайп-спілкування ще однією послугою для читачів.

фії яких пов'язані з Херсонщиною. Потім гравці мали знайти людину серед перехожих, яка щодня робить зарядку, і Юрій Ахмеров, майстер спорту зі спортивної гімнастики, показав декілька динамічних вправ. Усі добре розім'ялися та попрямували за наступними пригодами. На третій — «Херсонський авангард» — діти розгадували зашифровані прізвиська херсонських чемпіонів з різних видів спорту, слухали цікаві розповіді відомого спортивного журналіста Олександра Крупиці про легендарних спортсменів-земляків Ларису Латиніну, Олександра Береша, Валерія Борзова та ін., у яких він у різні часи брав інтерв'ю. На четвертій зупинці «Галіявина здоров'я» учасників квесту очікував колишній кікбоксер, а нині журналіст та мандрівник Кирило Стремоусов, який пропагує здоровий спосіб життя, що починається з позитивного ставлення до будь-якої ситуації, з'єднання з природою та мудрого відношення до свого організму. У ході бесіди виявилось, що молодь також каже «ні» шкідливим звичкам і прагне бути здоровою. Окремо слід сказати про чемпіона світу з боксу серед кадетів Дмитра Дзядевича, який влаштував учасникам «Веселі боксерські ігри», після яких усі зрозуміли, як важко проходять тренування спортсменів, хоча Дмитро продемонстрував і запропонував повторити лише найелементарніше з боксерської розминки.

Ексклюзивними гостями акції стали волонтери Корпусу Миру США в Україні Мері Бет Феєр та Стівен МакКаферті, які нещодавно прибули до нашої бібліотеки і працюватимуть з її відвідувачами упродовж наступних двох років. Вони чекали квестерів на зупинці у парку, щоб перевірити, наскільки ті готові до приїзду іноземців у своє місто на час Євро-2012: чи добре володіють англійською мовою, щоб допомогти зорієнтуватися гостям та розповісти про визначні місця Херсону. З цим завданням команда впоралася «на відмінно». Фініш, як і старт, знову ж таки був на ганку бібліотеки. Обидві команди завершили свій маршрут майже одночасно. Ще здалеку було чути їхнє наближення, бо вони дружно, в один голос вигукували

«кричалки» («Вболівай! Грай! Читай! Силу й розум розвивай!») та запрошували усіх перехожих до бібліотеки, роздаючи буклети, візитівки та закладинки. Не встигли команди перевести подих, як ведучі запросили всіх до участі у спортивно-танцювальній імprovізації під неофіційний гімн Євро-2012 «Вболівай!». Перехожі здивовано оберталися на це дивовижне енергійне дійство, де хлопці завзято повторювали рухи за однією ведучою, а для дівчат демонструвала спортивні «па» інша. На сусідніх балконах також було багато людей з усміхненими обличчями, що зреагували на запальний ритм музики та позитивну енергію дітей, спортсменів, навіть адміністрація бібліотеки підтанцювала. Імпровізація вийшла на славу! На останніх акордах діти взяли за руки, створивши Коло Дружби на знак єдності духу українців. Відео можна переглянути за адресою: <http://youtu.be/S7syla0YVYs>.

Проте це ще був не кінець. Кульмінація з нагородженням та безпосереднім спілкуванням зі спортсменами й журналістами наближалася, як лавина. Пекуче сонце змінилося прохолодним повітрям рожевої зали, де влаштували «Бібліотечний пінг-понг» зі спеціальними гостями квесту. До них приєднався співорганізатор клубу «За здоровий спосіб життя», депутат Херсонської міської ради Олексій Урсуленко, який захоплюється китайською гімнастикою. Щойно діти про це почули, одразу ж попросили його провести майстер-клас. Олексій не відмовив, хоча й пояснив, що ці вправи несуть більше енергетичний зміст і зрозуміти їхню суть без підготовки складно. Проте всім сподобалося виконувати вправи з контролем дихання.

Під переліт тенісного м'ячика від глядачів до гостей і навпаки діти просто засипали запитаннями учасників «пінг-понгу». Хлопців найбільше зацікавив спортивний коментатор та автор 28 книг про спорт Олександр Крупиця, в якого вони намагалися дізнатися, наскільки це

важко коментувати наживо матчі, і що він відчуває під час відповідальних футбольних змагань. Мандрівника Кирила Стремоусова, який об'їхав Північну, Центральну та Південну Америку на мотоциклі, харчуючись бананами та ананасами, дівчата атакували запитаннями про країну, яку він вважає найкращою, і яка найбільше вразила (відповідь була несподіваною — Україна!), а також розпитували про книгу «Записки мотоцикліста. Слідами Че Гевари», яку мандрівник щойно завершив.

Не менш цікаво було усім почути живу англійську мову з вуст Стівена та Мері Бет, хоча кожен побоювався власноруч створеного бар'єру і страху не зрозуміти іноземців. Проте знайшлося немало сміливців, що поцікавилися, яким видом спорту займається Стів, маючи таку гарну форму. «Легка атлетика та гольф, який в Україні не розповсюджений», — прозвучала відповідь. Жаль лише, що зіркові гості-спортсмени не змогли взяти участь у «пінг-понгу»: Дмитро, Юрій та Андрій поспішали на тренування. Що поробиш, для спортсмена — це святе!

Що ж до командного заліку «Сонечка» та «Лідерів», то звичайно перемогла пані Дружба і чудовий торт з цільного зерна, вручений Олексієм Урсуленком, чиє підприємство займається якраз виготовленням продуктів здорового харчування, порадував дітей та підсолодив їхню перемогу. А напис на торті під кремовою «веселкою» ще раз підтвердив основну думку акції — «Живи з книгою, перемагай з книгою!». Бібліотека ж на підтримку цієї тези подарувала кожному учаснику своє видання — книжку-іграшку «Бібліотека для генерації Google» (<http://issuu.com/203612/docs/book-toy?mode=window&viewMode=doublePage> – погортати книжку). І головне, що діти, спортсмени і навіть перехожі, яких зустрічала весела процесія, переконалися, що сучасна бібліотека — це свято, яке завжди з тобою.

Щоб пам'ятали

Пам'яті колеги

29 травня 2013 року після тяжкої хвороби пішла з життя Надія Яківна Скотаренко, яка присвятила своє життя розвитку бібліотечної справи Запорізького краю, виховала не одну генерацію талановитих професіоналів та освічених читачів.

Надія Яківна Скотаренко народилася 8 травня 1938 року в селі Ново-Пилипівка Мелітопольського району Запорізької області. Після школи закінчила Мелітопольський технікум і розпочала свою трудову діяльність на посаді завідувачої Новозлатопільським сільським клубом. Працюючи вчилася, після вузу їй довірили інспектувати бібліотеки у відділі культури Запорізького району Запорізької області, потім — у Запорізькому обласному управлінні культури. Однак найголовніші досягнення Надії Яківни пов'язані саме з роботою безпосередньо в бібліотеках для дітей: ОДБ «Юний читач», шкільній бібліотеці ЗОШ № 56 м. Запоріжжя та у Запорізькій міській ЦБС для дітей, яку вона очолила у 1979 році і пропрацювала все своє подальше трудове життя до виходу на пенсію у 2006 році. Не одному поколінню юних читачів Надія Яківна Скотаренко відкрила безмежний світ дитячої книжки, який став для них такою ж необхідністю, як скрипка для музиканта чи пензель для художника. До багатьох здобутків незмінного упродовж 27 років директора Запорізької МЦБС для дітей належить впровадження загальносистемних професійних конкурсів і змагань, організація у кожній філії гуртів «Книга та лялька», запровадження цікавих інноваційних форм роботи з читачами, днів відкритих дверей тощо. За особистою ініціативи Надії Яківни в програми навчально-методичних заходів ЦБС почали впроваджуватися проблемно-цільові обговорення, обмін думками з приводу питань професійної майстерності, що сприяло заохоченню колективу до здорового змагання. Н.Я. Скотаренко вирізнялася надзвичайною гостинністю, уважністю та співчуттям, завжди була готова дати слушну й добру пораду, розрадити у скрутну хвилину.

За багаторічну відмінну працю, сумлінність та високий професіоналізм Надія Яківна Скотаренко була відзначена значком «За відмінну роботу» Міністерства культури СРСР, нагороджена обласною бібліотечною премією ім. А. Бальцера, неодноразово отримувала грамоти та дипломи обласного управління культури Запорізької обласної державної адміністрації, управління культури та мистецтв Запорізької міської ради, Запорізької обласної бібліотеки для дітей «Юний читач» та ін.

Світла пам'ять про цю щирю людину назавжди залишиться в серцях її рідних, колег, усіх, хто її знав, поважав і любив!

Колектив КЗ «Запорізька обласна бібліотека для дітей «Юний читач» та Запорізької МЦБС для дітей

Людина і Бібліотекар з великої літери!

Коллектив Центральной городской библиотеки для детей им. Ш. Кобера и В. Хоменко г. Николаева искренне поздравляет своего директора, заслуженного работника культуры Украины, лауреата Международного рейтинга «Золотая фортуна» — Наталью Викторовну Семилет с прекрасным юбилеем!

Уважаемая Наталья Викторовна!

Вы всегда восхищали нас своим оптимизмом, упорством, умением преодолевать трудности и добиваться желаемого результата! Вы

всегда были и остаетесь открытым, доброжелательным и отзывчивым человеком, к которому тянутся люди. Для всех нас Вы являетесь не только талантливым руководителем, но и другом, который умеет поддержать в трудную минуту и искренне порадоваться успехам других. Нам важно каждое Ваше слово и ценен каждый Ваш совет! Вы сумели сплотить наш коллектив, в котором каждый из нас работает с большим желанием и хорошим настроением!

Есть такие понятия, над которыми не властно время — долг, профессионализм, ответственность, дух созидания. И все это применимо к Вам. Именно Вы удерживаете нашу ЦБС не просто на плаву, а на гребне славы! Примите искренние пожелания оставаться тем, кем Вы были для нас все эти годы — человеком, за которым хочется идти, с которым хочется работать!

Пусть воплощаются в жизнь Ваши грандиозные планы, и будьте уверены — мы приложим все усилия, чтобы они осуществились!

От всей души желаем Вам здоровья, бодрости, силы духа, оптимизма. Оставайтесь такой же креативной, творческой, энергичной, успешной, любимой и любящей женщиной!

*Коллектив Центральной городской библиотеки для детей
им. Ш. Кобера и В. Хоменко г. Николаева*

Приєднуємося до чудових побажань прекрасній жінці, гарному керівнику, хорошому другу, чуйній, справжній людині, з якої варто брати приклад!

Усього Вам самого найкращого, вельмишановна Наталіє Вікторівно!

Редколегія

Бажаємо процвітання!

Шановні колеги Державної бібліотеки України для юнацтва! Вітаємо вас з п'ятнадцятиріччям професійного видання «Бібліосвіт», який усі ці роки є надійним помічником у роботі бібліотекарів України, висвітлюючи значущі здобутки на допомогу вихованню підростаючого покоління. Матеріали збірки надихають фахівців бібліотечної справи знаходити нові орієнтири в роботі з молоддю, наштовхують на гарні ідеї і дають впевненість у тому, що робота бібліотекаря є справжньою, вагомою, потрібною, нелегкою і дуже відповідальною справою.

Зичимо вам подальших творчих успіхів і процвітання, цікавих дописувачів і читачів!

Редколегія